

DEMOKRATİK SOL PARTİ

TÜZÜK

2013

Bu Tüzük daha önce ve 17 Ağustos 2007, 6 Haziran 2010 ve 30 Haziran 2013 tarihlerinde yapılan 7.- 8.-9. Olağan Kurultaylarda yapılan değişiklikleri de içermektedir.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

TANIM, AMAÇ VE İLKELER.....	6
-----------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

Koşullar.....	6
Üyelik Başvurusu ve yazımı.....	6
Üye Yazımının Kesinleşmesi.....	7
Belge Yazım ve Yazışma Düzeni.....	7
Parti Meclisi Onayı ile Üye Yazımı.....	7
Doğrudan Üye Yazımı.....	7
Üyelikte Yer Koşulu.....	7
Üyenin Yer Değiştirmesi.....	8
Üyenin Kimlik Belgesi.....	8
Üyenin Yıllık Ödentisi.....	8
Üyenin Görevleri ve Hakları.....	8
Üye Sayısının Dengeli Çoğaltılması.....	9
Ad Silme.....	9
Üyelikten Çıkarma.....	9
Partiden Ayrılma.....	9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖRGÜT VE KURALLAR

Parti Örgütü.....	10
Örgüt Yönetim Birimleri.....	10
Kurultayın (Büyük Kongrenin) Tanımı ve Yapısı.....	10
Kurultayın Toplanması	11
Kurultayın Görev ve Yetkileri.....	11
Kurultay Görüşmeleri ve Seçimleri.....	12
Genel Başkan.....	13
Parti Meclisinin Kuruluşu ve Toplantıları.....	13
Parti Meclisinin Görev ve Yetkileri.....	14
Merkez Yönetim ve İcra Organları.....	14
Başkanlık Kurulunun Görev ve Yetkileri.....	15
Örgüt Kurulunun Görev ve Yetkileri.....	15
Kararları ve Görevlendirme.....	15
Genel Sekreterliğin ve Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının Görevleri ...	15
Merkez Danışma Kurulu ve Merkez Araştırma Kurulu.....	16
Kadın Kolları, Gençlik Kolları, Akademik Platform ve Diğer Yan Kuruluşlar	16
İl ve İlçe Araştırma ve Danışma Kurulları.....	16
İl Kongresi.....	16
İlçe Kongresi.....	17
İl ve İlçe Kongrelerinin Ortak Kuralları.....	17
Delegelik Süresi.....	19
İl Yönetim Kurulu.....	19
İlçe Yönetim Kurulu.....	20
Belde Yönetim Kurulu.....	20
İl, İlçe ve Belde Yönetim Kurullarının Toplantıları.....	20
İl, İlçe ve Belde Yönetim Kurullarının Çalışma Düzeni.....	20
İl, İlçe ve Belde Yönetim Kurullarının Görevleri.....	21
İl, İlçe Belde Geçici Yönetim Kurulları.....	21
İl, İlçe ve Belde Başkanları.....	22
Kurullarla İlgili Ortak Kurallar.....	22
Seçimlere İtiraz.....	22
Yargı İsteğiyle Kongre.....	22

Görevin Boşaltılması.....	23
İsten El Çektirme.....	23
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
GRUPLAR	
TBMM Parti Grubu.....	24
Grup Başkanı.....	24
Grup Yönetim Kurulu.....	24
Grup Disiplin Kurulu.....	24
Grupta Oylama ve Grup Üyelerinin Görevlendirilmesi.....	24
Grup Hükümet İlişkileri.....	24
Grup Kurulamayan Durumlarda Partili TBMM Üyelerinin Ortak Çalışmaları.....	24
Yerel Yönetimlerde Parti Grupları ve Partiyle İlişkiler.....	25
Seçilenlerin Seçenlerle İlişkileri.....	25
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SEÇİMLER VE ADAYLIK	
Seçimlere Katılma.....	26
Milletvekilliği Adaylığı.....	26
Önseçim Yöntemleri.....	27
Milletvekilliği Adaylarının Merkez Yoklaması ile Belirlenmesi.....	27
Önseçim Seçmen Listesinin Verilmesi, Asılması ve İtirazları.....	27
Aday Adaylarının Bildirilmesi.....	27
Adayların Bildirilmesi.....	28
Eksiklerin Tamamlanması.....	28
Uygulanacak Kurallar.....	28
Yerel Yönetim Seçimlerinde Parti Adaylarının Belirlenmesi ve Adayların Parti Üyeliği.....	28
ALTINCI BÖLÜM	
HÜKÜMET	
Hükümet Kurma, Hükümete Katılma ve Hükümetten Ayrılma.....	28
Hükümet Parti İlişkileri.....	28
Hükümette Görev Alacak Parti Meclisi ve Grup üyeleri.....	29
YEDİNCİ BÖLÜM	
KATILIM, EĞİTİM VE YAYIN	
Her Üyeye Görev ve Toplu Çalışma.....	29
Sürekli Eğitim.....	29
Yayınlar, Açıklamalar ve Eğitim Programları.....	29
Uygulama ve Yasama Hazırlığı.....	31
Yerel Yönetimlerin Çalışmalarına Katılım.....	31
SEKİZİNCİ BÖLÜM	
DİSİPLİN VE DENETİM	
Disiplin Kurulları.....	31
Merkez Disiplin Kurulu.....	31
TBMM Grubu Disiplin Kurulu.....	32
İl Disiplin Kurulu.....	32
Tanım ve Kurallar.....	32
Disiplin Kurullarının Yetki Alanları.....	32
Partinin Kapatılmasına Neden Olabilecek Durumlar.....	33
Disiplin Suçları ve Cezaları.....	33
Disiplin Kurullarının Çalışma Kurulları.....	35
İtiraz.....	35
Üyeliklerde Boşalma.....	35
Önlem Kararı.....	36
Bağışlama Yetkisi.....	36
Yönetmelik.....	36

Denetim.....	36
DOKUZUNCU BÖLÜM	
DEFTERLER, YAZIM VE YAZIŞMA	
Yazışma Kuralları.....	36
Defterler ve Yazım.....	36
ONUNCU BÖLÜM	
MALİ İŞLER	
Hakça ve Düzenli Gelir Sağlama.....	37
Merkez Katkısı ve Hazine Yardımı.....	38
Tutumlu Çalışma.....	38
Görevlilere Katkı.....	38
Gelir Sağlama İşlemlerine İlişkin Kurallar.....	39
Taşınmaz Mal Edinme.....	39
Giderlere İlişkin İşlem ve Kurallar.....	39
Sorumluluk.....	39
Borç Verme Yasağı.....	39
Bütçe ve Kesin Hesap.....	39
Yönetmelik.....	40
ONBİRİNCİ BÖLÜM	
YASALAR VE YÖNETMELİKLER	
Genel Kural.....	40
Yönetmelikler.....	40
Yönetmeliklerin Yayımı ve Yürürlüğü.....	41
ONİKİNCİ BÖLÜM	
GEÇİCİ MADDELER	
İlk Büyük Kongre.....	41
Büyük Kongre Yetkisi.....	41
Parti Organlarının İlk Kuruluşu.....	41
Geçici Örgütlenme.....	42
Kurucular Kurulu Toplantıları.....	42
Üyelik.....	42
Hazırlık Dönemi Belgeleriyle Hesaplarının Devri.....	42
ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
YÜRÜRLÜK	42
ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
24.3.1991 KURULTAY DEĞİŞİKLİKLERİ	
GEÇİCİ MADDELERİ	
Geçici Madde 1.....	43
Geçici Madde 2.....	43
Geçici Madde 3.....	43
Geçici Madde 4.....	43

ONBESİNCİ BÖLÜM

2.10.1994 KURULTAY DEĞİŞİKLİKLERİ

GEÇİCİ MADDELERİ

Deyimlerin Yerine Konması.....	43
Değişikliklere Aykırı Hükümler.....	43
Değişikliklerin Yürürlüğe Girmesi.....	43

ONALTINCI BÖLÜM

25.7.2004 TARİHİNDE YAPILAN DSP' NİN 6. OLAĞAN

KURULTAYINDA KABUL EDİLEN TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ GEÇİCİ

MADDESİ.....	43
---------------------	-----------

ONYEDİNCİ BÖLÜM

06 HAZİRAN 2010 TARİHİNDE YAPILAN DSP' NİN 8'İNCİ

OLAĞAN KURULTAYINDA KABUL EDİLEN TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ

GEÇİCİ MADDESİ.....	43
----------------------------	-----------

BİRİNCİ BÖLÜM

TANIM, AMAÇ VE İLKELER

Madde 1- Demokratik Sol Parti, insanca ve hakça gelişmeyi dirlik düzen içinde hızlandırarak, Türkiye'yi Atatürk Devrimi ve İlkeleri doğrultusunda çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne erdirmeyi; demokrasiye her alanda geçerlilik kazandırmayı; insan haklarını ve özgürlükleri sağlam güvencelere dayandırarak genişletmeyi; halk katılımının her alanda sürekli ve etkili olmasını sağlayarak ulusal egemenliği pekiştirmeyi amaçlayan; hukukun ve emeğin üstünlüğünü; toplumda ve uluslararası eşitliği, adaleti ve dayanışmayı; ulusal bağımsızlığı ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ulusu ve ülkesiyle bölünmez bütünlüğünü gözetken; yurttan ve dünyada barış için çalışan; ve gücünü halktan alan bir siyasal Kuruluşur.

Demokratik Sol Parti, halkın siyasete ve yönetime sürekli ve etkili katılımını öncelikle kendi yapısında ve işleyişinde gerçekleştirir.

Demokratik Sol Parti'nin simgesi, özgürlüğü çağrıştıran gök mavisi üzerinde, barışı ve sevgiyi çağrıştıran ak güvercindir.

Partinin kısaltılmış adı "DSP"dir.

Merkezi Ankara'dır.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

Koşullar

Madde 2- Yasanın belirlediği yası dolduran, medeni ve siyasal haklarını kullanabilen, Partinin Programını ve Tüzüğünü benimseyen ve Siyasi Partiler Yasasında parti üyeliği için getirilmiş sınırlamalara girmeyen, ayrıca:

* Demokratik Sol doğrultuyu, Atatürk Devrimini ve bu Devrimin içerdiği milliyetçilik ve laiklik anlayışına dayalı ulus kavramını içtenlikle benimseyen;

* Özel yaşamında ve davranışlarında da ırk, cinsiyet, dil, din, mezhep veya "yerli-yabancı" ayrımcılık götmeyen ve seçkin eğilimler taşımayan;

* Demokratik Sol Parti'yi, Programında ve Tüzüğünde belirlenenlerden başka amaçlar için bir araç veya asama gibi kullanma eğiliminde olmayan; ve

* Kişiliğiyle çevresine güven veren,

Her yurttaş Parti üyesi olabilir.

Üyelik için, ırk cinsiyet, dil, din, mezhep, aile, sınıf ve meslek ayrımı gözetilemez.

Üyelik Başvurusu ve Yazımı

Madde 3- Üyelik için Başvuru, istekli tarafından sürekli oturduğu veya sürekli işyerinin bulunduğu yerin belde veya ilçe başkanlığına yazılı veya sözlü olarak bizzat yapılır. Bir partilinin önerisi de bulunmalıdır.

Bu Başvuru üzerine yazım görevlisi tarafından üyelik yazım fişi doldurulur. Bu yazım fişi istekli ve öneren üye tarafından imza edilir.

Yurt dışında bulunan yurttaşlar, yurt dışındaki adreslerinin yanı sıra, Türkiye'de iken sürekli oturdukları veya sürekli işyerlerinin bulunduğu adresi de belirterek Genel Merkeze yazı ile başvururlar. Dilekçeye, nüfus hüviyet cüzdanı fotokopisi de eklenir.

Genel Merkez Örgüt Kurulu gerekli Araştırmayı yaptıktan sonra üye yazımına karar verirse üye yazım fişini doldurur ve üye yazım çizelgesine ekleyerek, Türkiye'de iken sürekli oturduğu veya sürekli işyerinin bulunduğu belde veya ilçe başkanlığına gönderir.

Yazım fişleri mahalle ve köyler itibarıyla soyadı sırasına göre dosyalanır. Genel Merkez Örgüt Kurulundan gelen yurt dışındaki üyeler için ayrı bir dosya açılır.

Üye yazımı her zaman yapılır.

Üye Yazımının Kesinleşmesi

Madde 4- Üyelik yazım fişleri ilçe ve belde merkezlerinde üyelerin incelenmesine on gün süreyle açık tutulur.

Bu on günü izleyen beş gün içinde yazım fişlerinin birer kopyası belde örgütünce; Genel Merkez Örgüt Kuruluna, İl'e ve ilçe'ye; ilçe örgütünce Genel Merkez Örgüt Kuruluna ve İl'e gönderilir.

İlçe yönetim kurulu gerek kendi görevlilerinin yazdığı, gerek belde örgütünce yazılanlar hakkında düşünce ve istekleriyle kesin Görüşü varsa veya itiraz üzerine yapacağı inceleme sonunda olumsuz Görüşe varırsa, gerekçeli kararını aynı süre içinde Genel Merkez Örgüt Kuruluna ve İl'e gönderir ve başvurana aynı süre içinde bildirir. Başvurana gerekçe gösterilmeyebilir. Başvurucu iki gün içinde il başkanlığına itiraz edebilir.

İl yönetim kurulu belde ve ilçelerden gelen üye yazım fişlerini inceleyip, düşünce ve isteklerini, olumsuz Görüşe vardığı üyeler hakkındaki gerekçeli kararlarını, ilçelerden gelen olumsuz Görüş kararlarına Başvurucu itirazlarını karara bağlayarak yazımların ve itirazların kendisine ulaşmasını izleyen üç gün içinde Genel Merkez Örgüt Kuruluna gönderir.

Genel Merkez Örgüt Kurulu, İl ve ilçelerden gelecek düşünce ve isteklerle olumsuz Görüş kararlarını yazımların kendisine ulaşmasından itibaren en çok 21 gün bekler. Varsa olumsuz Görüş kararlarını Genel Merkez Örgüt Kurulu 7 gün içinde kesin karara bağlar ve üye yazımlarını çizelgelere geçirip parti kimlik kartlarıyla birlikte ilçe ve belde başkanlıklarına göndererek üyelikleri kesinleştirir.

Üyelik hak ve yükümlülükleri Genel Merkez Örgüt Kurulu çizelgelerinin düzenlendiği tarihte baslar.

Genel Merkez Örgüt Kurulundan gelen üye yazım çizelgesinde adı bulunan üyeler, mahalle köy ve varsa yurt dışı itibarıyla bölümlere ayrılmış üye yazım defterine yazılır ve parti kimlik kartları üyelere dağıtılır.

Belge Yazım Ve Yazışma Düzeni

Madde 5- Yazım fişlerinin ve defterlerinin düzenlenmesi, üyeliklerin gereğinde kartlara veya bilgisayara geçirilmesi ve bu konudaki Yazışmalarla ilgili başka ayrıntılar "ÖRGÜT ÇALIŞMA KURALLARI ve ÜYELİK İŞLEMLERİ YÖNETMELİĞİ"nde gösterilir.

Parti Meclisi Onayı ile Üye Yazımı

Madde 6- Partiden ayrılmış, çıkarılmış veya adı silinmiş olanlar, ancak Parti Meclisinin onayı ile yeniden üye yazılabilir.

Doğrudan Üye yazımı

Madde 7- Genel Merkez Örgüt Kurulu kendi değerlendirmesine göre parti yararı açısından gerekli gördüğü kimseleri, gerektiğinde ilgili il ve ilçe yönetim kurullarının Görüşlerini de alarak doğrudan üyeliğe alabilir. Bu durumda tüzüğün üyelikle ilgili maddelerinde belirtilen süreler geçerli olmaz.

Bu yoldan üye yazılanlarla ilgili belgeler Genel Merkez Örgüt Kurulunca İşleme konulur, iline ve ilçesine gönderilir.

Üyelikte Yer Koşulu

Madde 8- Kimse, partinin birden çok örgüt birimine üye yazılamaz; aksi durumda son yazım tarihinden önce yapılmış olan üye yazımları geçersizdir.

Aynı zamanda birden çok siyasi partiye üye olanın üyeliği kendiliğinden sona ermiş sayılır.

Üyeler yazılı oldukları muhtarlık bölgesi dışında ilçe kongresine, yazılı oldukları ilçe dışında il kongresine ve yazılı oldukları ilçenin bulunduğu il dışında Kurultaya delege seçilemezler. Yazılı oldukları il, ilçe ve belde dışındaki il, ilçe ve belde yönetim kurulları ile il disiplin kurullarına seçilemezler. Geçici kurullarda bu Koşul aranmaz.

Üyenin Yer Değiştirmesi

Madde 9- Oturduğu yeri veya işyerini Değiştiren partili, Değişikliği, en geç Bir ay içinde, yazılı olduğu belde veya ilçe başkanlığına bildirir. Belde veya ilçe başkanlığı, üyenin yazımını, gittiği yer belde veya ilçe başkanlığına gönderir. Yazımın aktarıldığı birimin belde veya ilçe başkanlığı, yedi gün içinde, yer Değiştiren üyenin yazımını yaparak, ilçesine veya iline ve Genel Merkez Örgüt Kuruluna bildirir.

Üyenin Kimlik Belgesi

Madde 10- Üyelere birer kimlik kartı verilir.

Kimlik kartlarının bedeli ve yenileme bedeli Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenir.

Kimlik kartlarının nasıl düzenleneceği, yenileme Koşulları, üyelik ödentilerinin istenmesi ve ilgili öteki konular, “Üyelik İşlemleri Yönetmeliği”nde gösterilir.

Üyelik Yıllık Ödentisi

Madde 11- Yıllık ödentisi, o yılbaşında geçerli bulunan asgari ücretin brüt tutarının otuzda birinden az olmamak ve on katını asmamak Koşuluyla, her üyenin gelir durumuna göre kendi uygun göreceği ölçüde belirlenir.

Ödentiler üyenin isteğine göre üç ayda bir veya yılda bir ödenir. Üyelikleri kesinleşinceye kadar üyelik için başvuranların ödentileri Bağış olarak alınır.

Ödentilerin toplanmasına yardımcı olarak partililerin belirlenmesi, “alışma Kuralları” ve “Mali İşlemler” yönetmeliklerinde gösterilir.

Üyelerin Görevleri ve Hakları

Madde 12- Parti üyeleri:

* Partinin Programını ve Tüzüğünü, doğrultusunu, ilkelerini ve genel tutumunu; kararlarını ve seçim bildirelerini; çalışmalarını, girişimlerini ve hizmetlerini; ülke ve dünya sorunlarıyla ve yöre sorunlarıyla ilgili Görüşlerini, yurttaşlara duyurmaya, anlatmaya, benimsetmeye çalışırlar.

* Seçimlerde parti adaylarına oy vermekle, onların kazanmaları ve Partinin başarısı için çalışmakla; Parti yandaşlarının seçmen listelerine doğru olarak yazımına ve sandık basına gidip oy kullanmasına yardımcı olmakla yükümlüdürler.

* Seçildikleri parti organlarının toplantılarına ve çalışmalarına düzenli olarak katılırlar.

* Partiye gelir sağlanmasına katkıda bulunurlar.

* Parti organlarının verdikleri görevleri yerine getirirler.

* Partide veya kamu Kuruluşlarında seçimle üstlendikleri görevleri ve devir İşlemlerinin gereklerini eksiksiz yerine getirmekle sorumludurlar. Haklı neden olmadıkça görevden ekilemezler.

* Parti üyeliğini veya görevlerini hiçbir biçimde kendileri için veya başkaları için kişisel çıkar konusu yapamazlar.

* Üstlendikleri ödentileri süresinde öderler. Ödentilerini ödemedike üyelik haklarını kullanamazlar.

Parti organları içinde yer alsın veya almasın, her üyeye, durumuna ve olanaklarına göre, sürekli veya süreli görevler verilir. Partide görevsiz üye bulunmaması temel kuraldır.

* Üyelerden, siyasal çalışmalara olduğu kadar, sosyal çalışmalara da katılmaları, birer yurttaş olarak kendi alanlarında toplumsal örgütlenmeye etkin katkıda bulunmaları, yöresel sorunların çözümü için yöre halkı ile ve birbirleriyle dayanışma içinde çaba göstermeleri beklenir.

Siyasal ve sosyal gelişmelerin ve sorunların değerlendirilmesine, yerel sorunların incelenmesine ve bunlara çözüm aranmasına, bu amaçlarla yapılacak Araştırmalar ve parti politikalarının oluşumuna, tüm üyelerin sürekli ve etkin katılımı gözetilir.

Üyeler, tüzük ve yönetmelik kuralları ve yetkili organların yönergeleri ile eğitime ilişkin programları ve yayınları çerçevesinde, parti içi eğitim çalışmalarına katılırlar; ve kendi çevrelerinde sürekli öz eğitim çalışmaları sürdürürler. Parti içi eğitimle ve öz eğitimle ilgili konular “Eğitim Yönetmeliği”nde belirtilir.

Ödentilerini düzenli ödeyen ve belirli parti içi eğitim çalışmalarına katılan her üye, seçimle geline görevlere aday olabilir.

Üye Sayısının Dengeli Çoğaltılması

Madde 13- Her köyde veya mahallede, sandık sayısının en az dokuz katı üye bulunması, parti ve seçim çalışmalarını yeterli biçimde yürütebilmek için temel amaçtır.

Bu amacın gerçekleşmesi için çalışırken Demokratik Sol anlayışın Parti yapısında gerekli kıldığı hakça sosyal dengelyi sağlayacak biçimde, Değişik halk kesimlerinden üyelerin, o arada olabildiğince kadın ve genç üyelerin bulunması ilkesi gözetilir.

Bu amacın ve ilkenin örgüt birimlerince aşamalı olarak gerçekleştirilmesinde uyulacak kurallar ve uygulanacak yaptırımlar, üyelerin kendi yörelerinde ve sandık bölgelerinde yapacakları Çalışmalar, "Çalışma Kuralları Yönetmeliği"nde gösterilir.

Üye sayısının dengeli çoğaltılması konusunda Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenecek ölçütlerin gereğini, belirli süreler içinde uyarıya karşın yerine getirmeyen ilçe ve il yönetim kurullarına, üst kurulca, isten el çektirilir. İl yönetim kurulunca bu nedenle isten el çektirilen ilçe yönetim kurulu, Genel Merkez Örgüt Kuruluna yedi gün içinde itiraz edebilir. Genel Merkez Örgüt Kurulunun kararı kesindir.

Ad Silme

Madde 14-Yargı organlarının kararları uyarınca üye defterinde adı silinenler hakkında gerekli işlemler doğrudan Genel Merkez Örgüt Kurulunca yapılarak, gereği, iline ve ilçesine bildirilir.

Üyelikten Çıkarma

Madde 15- Program ve Tüzük kurullarına aykırı davrananlar, Partinin genel doğrultusuyla uyumsuzluğa düşenler, tutum ve davranışlarıyla Partiye zarar verenler ve Tüzüğün 84. maddesinin 1.fıkrası 16, 17, 18, 19, 20 ve 21. bentlerinde tanımlanan parti suçlarını işleyenler hakkında ilçe yönetim kurulunun, il yönetim kurulunun veya Genel Merkez Örgüt Kurulunun üyelikten çıkarma istemi, ilgili disiplin kuruluna bildirilir.

Disiplin kurulları, disiplin dosyası tamamlandıktan sonra en geç 1 ay içinde; istemi karara bağlarlar. İlgili disiplin kurulu süresi içinde karar vermezse istem, bir üst disiplin kuruluna bildirilir.

Üyelikten çıkarma kararlarının oluşturulmasında, Tüzüğün 85'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yazılı kurallar uygulanır.

Doğrudan merkez disiplin kurulunca verilmemiş çıkarma kararlarına karşı, 15 gün içinde, bu kurula itiraz edilebilir. Çıkarma isteminin reddi durumunda da, istemde bulunan kurul, eğer red kararı merkez disiplin kurulunca alınmış değilse bu disiplin kurullarına itiraz edebilir. Merkez disiplin kurulu kararları kesindir.

Disiplin kurullarına tanınan bir aylık süre içinde, çıkarılması istenen üyenin katılabileceği bir seçim varsa, işlem o seçimden önce sonuçlandırılır.

Partiden Ayrılma

Madde 16- Partiden ayrılma isteyen üye, yazılı olduğu ilçe başkanlığına, ayrılma istemini yazıyla bildirir. İstem ve imzanın kendisine ait olduğu saptandıktan sonra, ilçe başkanlığınca, adı üye defterinden silinir. Durum, ayrılma istemi ile ilgili belgeler ile birlikte il başkanlığına ve Genel Merkez Örgüt Kuruluna yedi gün içinde bildirilir. Ayrılma istemi ilçe başkanlığınca saklanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÖRGÜT ve KURULLAR

Parti Örgütü

Madde 17- Parti örgütü aşağıdaki biçimde oluşur:

A- Merkez Organları

B- İl, ilçe ve belde örgütleri

C- TBMM parti grubu

D- İl genel meclisi ve belediye meclisi parti grupları. Bunlardan her birinin oluşumu da aşağıdaki gibidir.

A-Merkez Organları

- a) Kurultay
- b) Genel Başkan
- c) Parti Meclisi
- d) Merkez Yönetim ve İcra Organları
  - Başkanlık Kurulu
  - Merkez Yürütme Kurulu
  - Örgüt Kurulu
  - Genel Sekreterlik
- e) Merkez Disiplin Kurulu
- f) Merkez Danışma Kurulu
- g) Merkez Kadın Kolları
- h) Merkez Gençlik Kolları

B- İl, İlçe ve Belde Örgütleri

- a) İl ve ilçe kongreleri
- b) İl, ilçe ve belde başkanları
- c) İl, ilçe ve belde yönetim kurulları
- d) İl ve ilçe disiplin kurulları

C- TBMM Parti Grubu

- a) TBMM Parti Grubu Genel Kurulu
- b) TBMM Grup Başkanı ve Başkan Vekilleri
- c) TBMM Grup Yönetim Kurulu
- d) TBMM Grup Disiplin Kurulu

D-İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Parti Grupları

- a) Grup Genel Kurulu
- b) Grup Başkanı
- c) Grup Yönetim Kurulu

Örgüt Yönetim Birimleri

Madde 18-Örgüt yönetim birimleri, sırası ile birbirine bağlı olmak üzere, belde yönetim kurullarından, ilçe yönetim kurullarından, İl yönetim kurullarından ve merkez yönetim ve icra organlarından oluşur.

Kurultay'ın (Büyük Kongrenin) Tanımı ve Yapısı

Madde 19- Kurultay (Büyük Kongre) partinin en yüksek organıdır.

Seçilmiş ve doğal üyelerden oluşurlar.

Seçilmiş üyeler, TBMM üye tam sayısının iki katından çok olmamak üzere, tüzükte gösterilen biçimde ve sayıda il kongrelerince seçilen üyelerdir.

Doğal üyeler, Genel Başkan, Parti Meclisi üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu üyeleri, partili bakanlar, milletvekilleri ve parti kurucu üyelerinden aşağıdaki esaslar çerçevesinde oluşur.

Parti kurucuları, Seçilmiş delegelerin %15'inden fazla olmamak üzere ve parti üyelikleri devam ettiği müddetçe, üye yazım yenilemeyi düzenleyen tüzük hükümleri de yerine getirilmek kaydı ile belirlenir.

Parti kurucuları, Seçilmiş delegenin %15'inden fazla ise doğal üyeler ad çekme suretiyle kura ile belirlenir. Doğal üyeler, ayrıca il kongrelerince delege olarak seçilemezler. Kurultaya merkez Araştırma kurulu üyeleri de oy hakları bulunmaksızın katılırlar. Parti meclisi adına, bazı karar tasarılarının, önerilerin, raporların sözcülüğünü yapabilirler; komisyon çalışmalarında ve genel kurulda görüş belirtebilirler.

Genel Başkanlık, TBMM Başkanlığı, Başkanlık yapmış Kurultay üyesi olmayan partililer onur üyesidir.

Ayrıca, Demokratik Sol Parti'nin ve düşüncesinin gelişmesine önemli hizmeti geçmiş ancak delege seçimlerine katılmamış on kişi ile; yurt dışında çalışan ve Türk Demokratik Sol hareketine belirgin katkıda bulunan on beş üye, Genel başkan tarafından, Genel Merkez Örgüt Kurulunun da Görüşü alınır, onur üyesi olarak büyük kurultaya çağrılabilir.

Onur üyeleri, kurultayda konuşabilirler, ancak oy kullanamazlar.

Kurultay'ın Toplantısı

Madde 20- Kurultay üye tamsayısı, delegelerle doğal üyelerin toplamıdır. Tümüne birden "Kurultay üyesi" denilir. Kurultayın toplantı yeter sayısı, üye tam sayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda yeter sayı sağlanamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda yeter sayı aranmaz. İkinci çağrının günü, saati ve yeri, birinci çağrı ile birlikte duyurulur.

Kurultayda karar yeter sayısı, yasada veya tüzükte ayrı bir kural yer almamışsa, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

Kurultayın olağan toplantısı 2 yıldan az, 3 yıldan fazla olmamak kaydıyla Parti Meclisinin belirleyeceği yer, gün ve saatte yine bu kurulun belirleyeceği gündemle yapılır. Bunlar Genel Başkanlıkça 30 gün önceden duyurulur. Genel Sekreterlik, duyurulan Kurultay tarihinden en az 15 gün önce, kurultay üyelerini gösteren iki örnek listeyi ilgili seçim kurulu başkanlığına verir. Aynı zamanda, toplantının gündemini, yerini, gününü, saatini ve çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantının ne zaman nerede yapılacağını bildirir; ve listelerin seçim kurulu başkanlığınca onaylanmasını sağlar.

Gündemin açıklanmasından sonraki 15 gün içinde, Kurultay üyelerinden en az yirmide biri, belli bir konunun gündeme eklenmesini yazılı olarak isteyebilir. Bu durumda istem geçici olarak gündeme alınır. Konunun Görüşülebilmesi Kurultayın uygun görmesine bağlıdır. Öneride imzası bulunanlardan bir üye ile parti meclisi adına bir üye konuştuğundan sonra bu konuda oylama yapılır. Gündeme alınması oylama sonucunda kesinleşirse, konu, bir Kurultay komisyonunda rapora bağlandıktan sonra genel kurulda görüşülür.

Kurultayın olağanüstü toplantıları, Genel Başkanın veya parti meclisinin gerek görmesi veya kurultay üyelerinin en az beste birinin yazılı istemi üzerine yapılır. Olağanüstü toplantının gündemi, yeri, günü, saati en geç 20 gün önceden genel başkanca duyurulur. Olağanüstü toplantıda yalnız toplantıyı isteyenlerin belirttikleri gündem konuları Görüşülür; ve ancak genel başkanın gündeme önceden madde koyması durumunda seçim yapılabilir. İvedi durumlarda, genel başkan, duyuru süresini kısaltabilir. Gündem konuları dışında, genel başkan, genel durumla ilgili açıklamalarda bulunabilir.

Kurultayı, genel başkan, onun yokluğunda genel sekreter, genel başkanlığın boşalmış olması durumunda parti meclisince kendi içinden seçilmiş üye açar.

Kurultayda, başkanlık kurulu, bir başkanla iki başkan yardımcısından ve başka bir karar alınmadıkça, gereği kadar yazmandan oluşur. Başkanlık kurulu açık oyla seçilir; ancak, oyların sayımında zorluk veya duraksama olursa, genel başkan veya genel kurul, seçimin, ad okunarak veya gizli oyla yapılmasını kararlaştırabilir.

Kurultayın Görev ve Yetkileri

Madde 21- Kurultayın görev ve yetkileri aşağıdadır:

- * Genel Başkanı, parti meclisini ve merkez disiplin kurulunu seçmek.
- * Tüzük ve programda Değişiklik yapmak.
- * Gelir-Gider kesin hesabını kabul veya reddetmek.
- * Parti meclisini ve merkez yönetim ve icra organlarını aklamak.
- * Partinin politikasına ve kamu görevlerine ilişkin konularda görüşmeler yaparak bağlayıcı kararlar almak veya dileklerde bulunmak.
- * Yasaların veya tüzüğün gösterdiği konuları karara bağlamak.
- * Partinin kapanmasına, başka bir partiyle birleşmesine, tüzel kişiliğine son verilmesine ve bu durumda malların tasfiye ve intikal biçimine ilişkin kararlar almak.

Kurultay Görüşmeleri ve Seçimleri

Madde 22- Kurultay, genel başkan, parti meclisi, merkez disiplin kurulu seçimlerini, yargı gözetiminde gizli oy açık ayırım ilkesine göre, Siyasi Partiler yasasıyla öngörülen biçimde yapar.

Genel başkan, Kurultay başkanlık kurulunun seçimini sağlar.

Kurultay başkanı, varsa gündem Değişiklikleri önerilerini öncelikle karara bağlar ve çalışmalarını gündeme uygun olarak yürütür.

“Kurultayda Tüzük Değişiklikleri, politika kararları ve hesapların incelenmesi için üç komisyon kurulur. Kurultaya katılacak olan her ilin Yönetim Kurulu, bu komisyonlar için, önceden birer temsilci adayı belirleyebilir. Ayrıca her komisyon için TBMM Grubu Yönetim Kurulu kendi üyeleri arasından ikişer temsilci aday belirler; Genel Başkan da, Parti Meclisi üyeleri arasından, yine her komisyon için ikişer temsilci aday belirler. Temsilci adaylar, kurultaydan bir gün önce, Genel Merkezce belirlenen yer ve saatte toplanırlar. Çoğunluk aranmadan yapılacak bu toplantılarda, komisyonların kurultaya sunacakları raporlar için ön hazırlık yapılır. Kurultayda komisyonların bu temsilcilerden oluşması açık oya sunulur. Çoğunluk uygun görürse komisyonlar, bu temsilcilerden oluşur. Komisyonlar, raporlara, kesin biçimlerini, Kurultay Çalışmaları başladıktan sonra yapılacak toplantılarında verirler. Raporlar Genel Kurulda Görüşülerek oylanır ve karara bağlanır.”

Kurultayda merkez organları adaylarının adları Başkanlık Kurulunun göreve başlamasından itibaren iki saat içinde, 50 delegenin yazılı önerisi ile Başkanlık Kuruluna bildirilir. Genel Başkan adayı önerisinde bulunan delegeler birden fazla genel başkan adayı öneremez. Süre dolunca adaylar kürsüden açıklanır . Ayrıca herkesin okuyabileceği şekilde askıya çıkarılır.

Adaylıkları konanlara Parti üyesi olmadıkları veya haklarında yönetime seçilmeye engel disiplin cezası bulunduğu veya önlemleri olarak disiplin kuruluna sevk edildiği gerekçesiyle itirazlar olursa, bu itirazlar Başkanlık Kurulunca seçimlerden önce gerekli incelemeler yapılarak karara bağlanır.

Delegeler, seçimlerde, sandık kurulundan alacakları mühürlü kağıtlara adaylar arasından kendi destekledikleri kimselerin adlarını yazabilecekleri gibi, baskı, teksir veya fotokopi yoluyla önceden hazırlanmış ve birer örneği Başkanlık Kuruluna süresi içinde verilmiş mühürlü oy pusulalarını da kullanabilirler.

El yazılı veya çoğaltılmış oy pusulalarındaki aday sayısı seçilecek kurulun üye sayısından az veya çok ise o oy pusulaları geçersiz sayılır. Bu şekilde düzenlenmiş oy pusulaları Başkanlık Kurulunca kabul edilmez, ancak o oy pusulasındaki isimleri yazılı olanların adaylıkları isim isim geçerli olur ve her birinin ismi, ilgili seçim kuruluna bildirilir.

Seçilecek her kurul için ve Genel Başkan için kullanılacak oy pusulaları seçim kurulunca belirlenmiş sandık kurulundan imza karşılığında alınarak mühürlü zarflar içinde kullanılır.

Kurullarla ilgili oy pusulalarının altına “yedekler” başlığı altında ayrı bir bölüm olarak kurulun üye sayısını asmamak Koşulu ile yedek adayların adları da eklenir.

Eşit oy alan adaylar arasında ad çekimi yapılır ve sonuçlar kurultaya açıklanır.

Kurullar için çoğaltılmış oy pusulalarında, üyeler bazı adayların adlarını silerlerse, sildikleri ad kadar başka adayları yazmak gerekir.

Tüzük ve programda Değişiklik yapılması konusunda veya parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına ilişkin öneriler, ancak bunların genel başkan, parti meclisi veya kurultay üyelerinin en az yirmide biri tarafından yapılmış olması durumunda, gündeme alınabilir. Bu konularda da ancak, ilgili komisyonların kurulması ve komisyon raporları genel kurula sunularak Görüşmeler yapılması sonucunda karar alınabilir.

Öneri, kurultay üyelerinin en az yirmide birinden gelmişse, geçici olarak gündeme alınır; konunun Görüşülmesi, kurultayın uygun görmesine bağlıdır. Bununla ilgili oylamadan önce, istemde bulunanlardan bir üye ile, parti meclisinden bir üye konuşur.

Kurultayda, komisyonlardan geçmemiş, komisyonlarda rapora ve karar tasarılarına bağlanmamış konularda herhangi bir önerge görüşülemez ve oylanamaz.

Yasalar, tüzük ve program çerçevesinden toplumu ve devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına ilişkin önerileri karara bağlamak, bu önerilerin, kurultayda hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olmasına bağlıdır.

Kurultay kararları bütün parti organlarını ve üyeleri bağlar. Bu kararlar kamuoyuna ve üyelere duyurulur.

Karar tasarılarının ve önerilerin demokratik süreç içinde geniş katılımı olgunlaştırılıp oluşturulmasına ve kurultayda nasıl işlem göreceğine ilişkin konularla, kurultay Çalışmalarının verimliliğini ve demokratikliğini güvence altına alacak kurallar ve yöntemler “Kurultay Yönetmeliği”nde belirlenir. Bu yönetmelik, kurultayın ilk toplantısında öncelikle Görüşülerek karara bağlanır.

Genel Başkan

Madde 23- Genel başkan, kurultayca, bir sonraki kurultaya kadar görev yapmak üzere gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınmazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilir.

Genel Başkanın seçiminden Siyasi Partiler Yasasının ilgili maddelerindeki kurala uyulur. Genel Başkan disiplin kurulu dışında tüm parti organlarının doğal başkanıdır. Bu kurulların toplantılarına bu sıfatla katılabilir ve il, ilçe ve belde yönetim kurulları dışındaki kurulların toplantılarında oy kullanabilir.

Partiyi genel başkan temsil eder. Yasalardaki özel hükümler saklı kalmak koşuluyla, parti adına dava açma ve husumet yetkisi, onun adına, genel sekreterce kullanılır.

Genel Başkanın yurt dışında bulunduğu veya özürlü olduğu durumlarda kendisine genel sekreter vekalet eder ve onun katılmadığı toplantılara başkanlık eder.

Genel başkanlığın boşalması durumunda, parti meclisi, partiyi temsil yetkisini kendi içinde seçeceği bir üyeye verir. En geç 45 gün içinde, yeni genel başkanı seçmek üzere, parti meclisi, kurultayı toplantıya çağırır. Yeni genel başkan seçilinceye kadar, temsil yetkisi verilen parti meclisi üyesi, bu görevi vekaleten yürütür.

Genel Başkan, partinin, tüzüğe, programa ve kurultay kararlarına bağlı olarak Çalışmasını, üyelerin sürekli ve etkin katılım olanaklarından tam olarak yararlanabilmelerini, örgüt birimleriyle TBMM grubunun uyumlu olarak Çalışmasını ve partinin tüm organları ve üyeleri arasında verimli bir işbirliği ve dayanışma sağlanmasını ve parti çalışmalarında eşgüdümü gözetir.

Örgütlenme ve seçim çalışmalarını denetler. Parti Meclisi üyeleri arasından Genel Başkan Yardımcılarını seçer. Genel Sekreterin önerdiği Genel Sekreter Yardımcıları, Örgüt Kurulu Başkanının önerdiği Örgüt Kurulu üyelerini onaylar. Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter Yardımcılarının çalışma alanlarını belirler ve gerektiğinde çalışma alanlarını değiştirir.

İç ve dış politika konularında partiyi bağlayıcı açıklamalar, ancak genel başkanca veya onun görevlendireceği kişilerce yapılabilir.

Genel Başkan, parti yönetim birimlerini, kurul ve organlarını ve görevlilerini, birlikte veya ayrı ayrı toplantıya çağırabilir. Genel başkan, parti görevlerinin ve çalışmalarının en iyi biçimde yürütülmesi için gereken önlemleri alır. Yetkili kurullarca verilen kararların ilgililerce uygulanmasını denetler. Parti örgütüne ve ilgililere gerekli gördüğü bildirimleri yapar.

Parti Meclisinin Kuruluşu Ve Toplantıları

Madde 24- Parti Meclisi Genel Başkandan ve Kurultayın gizli oyla seçtiği 70 üyeden oluşur. 70 yedek üye de birlikte seçilir.

Parti Meclisi üç ayda bir Genel Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Genel Başkan gerek gördüğünde toplantı daha erkene alınabilir. En az 30 üyenin gerekçe ve gündem belirterek yazılı istemde bulunması durumunda, Genel Başkan, istemde bulunanların gerekçesini ve gündemini belirterek Parti Meclisini en geç bir hafta içinde olağanüstü toplantıya çağırır.

Genel Başkanın yokluğunda parti meclisi toplantısına genel başkanın belirleyeceği üye başkanlık eder. Genel başkan bunu belirlemediyse toplantı genel sekreter tarafından açılır ve toplantıya başkanlık edecek kimse parti meclisinin açık oylarıyla belirlenir. Genel başkanın veya en az 30 üyenin istemde bulunması durumunda, oylama gizli olabilir veya kararlarda üye tamsayısının salt çoğunluğu aranabilir.

Oyların eşitliği durumunda başkanın oy verdiği karar geçerli olur. Gizli oylama yapıldığında oylar eşit çıkarsa, başkan oyunu açıklar. Genel başkan parti meclisi üyelerine geçici veya sürekli görevler verebilir.

Üst üste üç olağan toplantıya özürsüz katılmayan üyenin üyeliği, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla alınacak kararla düşer.

Parti meclisi toplantılarına, partinin TBMM grup başkanı ve başkan vekilleriyle grup yönetim kurulu üyeleri de katılırlar; toplantılarda söz alabilirler, önerilerde bulunabilirler, ancak oy kullanamazlar. Kadın Kolları Genel Başkanı ile Gençlik Kolları Genel Başkanı, Genel Başkanın çağrısı ile Parti Meclisi toplantılarına katılırlar, ancak oy kullanamazlar.

Parti meclisi kendi toplantı ve çalışma kurallarını kendisi belirler.

Parti Meclisinin Görev ve Yetkileri

Madde 25- Parti Meclisi kurultaydan sonra parti'nin en yüksek karar organıdır. Bu niteliği ile, parti meclisi,

1- Program, kurultay kararları ve seçim bildireleri doğrultusunda iç ve dış gelişmelerle ilgili politika ve strateji kararları alabilir.

2- Parti programını, kurultay kararlarını ve seçim bildirelerini topluma benimsetmek için gerekli çalışmaları yapar.

3- Başkanlık kurulu ile örgüt kurulunca ve genel sekreterlikçe hazırlanan raporlarla, Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığınca hazırlanan kesin hesabı inceleyip kurultaya sunar.

4- Başkanlık kurulunca hazırlanan kurultay gündemiyle seçim bildirelerini inceleyip karara bağlar.

5- Yasa ve tüzük kuralları uyarınca başkanlık kurulunun hazırladığı yönetmelikleri inceleyip karara bağlar.

6- Hükümet kurmaya, hükümete katılmaya, hükümetten çekilmeye karar verir.

7- Uluslararası Kuruluşlara üyelik kararı verebilir. Ancak bu kararın verilip duyurulmasından sonra geçen bir ay içinde kurultay üyelerinin beste birinden yazılı istek gelirse, konu kurultayın olağan toplantısında veya, ivedi durumlarda, olağanüstü toplantısında karara bağlanır. Bir ay içinde böyle bir istek gelmemişse karar kesinlik kazanır.

8- Seçimlere katılıp katılmama ve seçimlerde yasa veya tüzük kurallarına göre aday saptama yöntemini belirleyen kararları alır; merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirler.

9- Genel Başkanın, Başkanlık Kurulunun veya Örgüt Kurulunun önerisi üzerine disiplin cezalarının bağışlanmasını karara bağlar.

10- Üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla genel sekreteri seçer. İlk iki oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa üçüncü oylamada en çok oy alan adaylar seçilir.

11- Genel Başkanın veya en az 30 üyenin istemi üzerine, genel sekreteri, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla görevden alabilir. Genel başkan yardımcıları ve genel sekreter yardımcıları, genel başkan tarafından görevden alınabilecekleri gibi, en az 30 üyesinin istemi üzerine, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla, parti meclisince de görevden alınabilirler.

Merkez Yönetim Ve İcra Organları

Madde 26- Merkez Yönetim ve İcra Organları; Başkanlık Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu, Genel Sekreterlik, Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı ve Örgüt Kurulundan oluşur.

Başkanlık Kurulu: partinin Merkez Yönetim organıdır. Bu Kurulda Genel Başkan, Parti Meclisince seçilen Genel Sekreter ile Genel Başkanın Parti Meclisi üyeleri arasından seçeceği en fazla 11 Genel Başkan Yardımcısı ve Genel Sekreterin Parti Meclisi üyeleri arasından seçeceği en fazla 4 Genel Sekreter Yardımcısı yer alır. Başkanlık Kurulu en az 13 üye en fazla 17 üyeden oluşur.

Merkez Yürütme Kurulu: Mali ve idari işleri yürütmek üzere; Genel Başkan, Genel Sekreter, Genel Başkanın belirleyeceği 4 Genel Başkan Yardımcısı, Genel Sekreterin belirleyeceği bir Genel Sekreter Yardımcısından oluşur.

Genel Sekreterlik: Genel Sekreter ile dört yardımcısından oluşur.

Örgüt Kurulu, partinin örgüt çalışmaları ve örgütlenme işlemleri ile ilgili karar ve icra organıdır. Genel Başkanca belirlenecek; Genel Başkan Yardımcılardan birinin başkanlığında seçilen Genel Başkan Yardımcısının Parti Meclisi üyelerinden seçeceği 6 kişiden oluşur.

Başkanlık Kurulunun Görev Ve Yetkileri

Madde 27- Başkanlık kurulu merkez yönetim organı niteliği ve sıfatıyla;

- 1- İç ve dış gelişmeleri izleyip, program, kurultay kararları ve parti meclisi kararları doğrultusunda güncel parti politikalarını belirleyip uygular.
- 2- Parti meclisine sunulacak yönetmelikleri hazırlar. İvedilik taşıyan yönetmelikleri yürürlüğe koyar, ancak ilk toplantısında parti meclisinin onayına sunar.
- 3- Seçim bildirgelerini ve kurultay gündemini hazırlayıp Parti meclisinin onayına sunar. Tüzük ve program Değişikliklerini hazırlar, kurultaya sunulmak üzere parti meclisinin onayını alır.
- 4- Disiplin cezalarının Bağışlanmasını parti meclisine sunar.
- 5- Zorunlu nedenler yüzünden kurultayın toplanamadığı durumlarda, partinin hukuki varlığına son verilmesi ve tüzük ve programın değiştirilmesi dışında bütün kararları alır ve tüzüğün gerektirdiği durumlarda parti meclisinin onayına sunar.
- 6- Partinin hükümetle, başka partilerle veya Kuruluşlarla ilişkilerini düzenler.
- 7- Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümet programı hakkında görüşlerini bildirir.
- 8- Parti tüzel kişiliğine son verme konusunda kurultaya sunulmak üzere görüş belirler ve parti meclisinin onayını alır. Başka partilerden gelen katılma, işbirliği veya birleşme konularında belirlediği görüşü parti meclisine sunar.
- 9- Partinin uluslar arası ilişkilerini düzenler, çalışmalarını yürütür.
- 10- Kendi üyeleri veya parti meclisi üyeleri arasında imza gerektiren yazı ve ödeme belgelerini imzalayacak 4 üyenin kimler olacağına karar verir.
- 11- Görev yetkilerinin kullanımında örgüt kurulu ile genel sekreterliğin eşgüdümünü genel başkan sağlar.
- 12- Tüzükte belirtilen işlerin yürütülmesi için Başkanlık Kurulu üyelerine bağlı olmak üzere gerekli birimlerin kurulmasını ve gerektiğinde bu birimlerin lağvedilmesine karar verir.

Örgüt Kurulunun Görev Ve Yetkileri Kararları Ve Görevlendirme

Madde 28- Örgüt Kurulu; örgüt çalışmaları ve örgütlenme işlemleriyle ilgili karar ve icra organı sıfatıyla;

- 1- İl, ilçe ve belde örgütlerinin kurulmasına karar verir. Parti örgütünü yönetir; Çalışmaları yönlendirir; örgütle sürekli iletişim sağlar, örgütün sorunlarını çözer; örgütten gelen önerileri inceler, karara bağlar; örgüt çalışmaları ile ilgili bilgi ve belgeleri ister ve getirir. Parti örgütünün yasalara, tüzük ve yönetmeliklere uygun çalışmasını denetler ve sağlar.
- 2- Delege seçimlerinin, il ve ilçe kongreleri ile belde yönetim kurulu Kuruluşunun yasa, tüzük, yönetmelik kurallarına ve yetkili kurulların kararlarına uygun yapılmasını sağlar ve bunun için gerekli önlemleri alır. Gerek görüldüğünde kongrelerin ileri bir tarihe bırakılmasına karar verebilir.
- 3- Genel Merkez örgüt kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve tüzüğün 49. maddesinde gösterilen durum dışında kararlarını üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alır.
- 4- Genel Başkanın onayı ile ilgili Genel Başkan Yardımcısı kurul dışındaki Parti Meclisi veya parti üyelerine de örgütlenme ile veya örgüt birimlerinin denetimi ile ilgili geçici görev verebilir.
- 5- Ve tüzükte belirtilen diğer yetkilerini kullanır.
- 6- Örgüt kurulunun kararları Genel Başkanın onayı ile yürürlüğe girer.

Genel Sekreterliğin Ve Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının Görevleri

Madde 29- Genel Sekreterin görevleri şunlardır.

- 1- Siyasi Partiler, sivil toplum örgütleri, işçi, işveren ve kamu çalışanları sendikası ile toplumun her kesiminden gelen istekleri karşılamak, onlarla yüz yüze görüş alışverişinde bulunmak, partinin görüşlerini onlara iletmekle görevlidir.
- 2- Görsel ve yazılı basın davetlerine uyar. Parti Görüşlerini açıklar, topluma iletilmesini sağlar.
- 3- Yasalardaki özel hükümler saklı kalmak Koşulu ile, Parti veya Genel Başkan adına dava açar ve husumet yetkisini kullanır.
- 4- Genel Başkanın yurt dışında bulunduğu veya özürülü bulunduğu durumlarda ona vekalet eder.

5- Partinin tüzel işlemlerini yapar.
6- Partinin Genel ve yerel seçim çalışmalarını düzenleyip, yürütür.
7- Parti Meclisi üyeleri arasından atanmak üzere 4 Genel Sekreter Yardımcısını belirleyerek, Genel Başkanın onayına sunar.

8- Çalışmalarıyla ilgili Çalışma raporunu ve kurultayda görüşülecek öneri ve tasarıları hazırlar. Kurultaya sunulmak üzere Parti Meclisine sunar.

9- Örgütlenme ile ilgili Araştırma, yayın, parti içi eğitim çalışmalarını düzenler.

Bu görevlerini bizzat ya da is bölümü suretiyle Genel Sekreter Yardımcıları marifetiyle yerine getirir.

Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının görevleri şunlardır:

1- Yıllık bütçeyi hazırlar. Parti meclisinin onayına sunar. Kurultaya sunulmak üzere kesin hesabı çıkararak parti meclisine sunar.

2- Partinin amaçlarına uygun olarak ve başkanlık kurulunun onayı ile, taşınır, taşınmaz mal ve taşıt araçları alır, satar ve işletir.

3- Parti gelirlerini artırmak amacı ile her türlü yasal önlemleri ve kararları alır. Gelir makbuzlarını bastırır ve örgüte göndermek üzere Genel Sekreterliğe verir.

Merkez Danışma Kurulu ve Merkez Araştırma Kurulu

Madde 30-

a) Ortaya çıkan gereksinmelere göre Parti Meclisi veya Başkanlık Kurulu kararı ile merkezde veya bölgelerde Danışma kurulları oluşturulabilir, Danışma ve eşgüdüm toplantıları düzenlenebilir.

b) Başkanlık Kurulu belirli uzmanlık dallarını yetkiyle ve dengeli olarak temsil edebilecek bir Merkez Araştırma Kurulu oluşturulur.

Kadın Kolları, Gençlik Kolları, Akademik Platform ve Diğer Yan Kuruluşlar

Madde 31

A- Kadın ve Gençlik Kolları

a) Partide kayıtlı kadın üyelerden “ Kadın Kolları “ oluşturulur. Kadın Kollarının seçim, örgütlenme, Çalışma usul ve esasları, “ Kadın Kolları Yönetmeliği “ ile belirlenir.

b) Partide kayıtlı genç üyelerden “ Gençlik Kolları “ oluşturulur. Gençlik Kollarının seçim, örgütlenme, Çalışma usul ve esasları “ Gençlik Kolları Yönetmeliği “ ile belirlenir.

B- Akademik Platform

Başkanlık kurulu kararı ile Genel Merkezde ve gerekli görülen illerde bilim insanlarından ve uzmanlardan oluşan “ Akademik Kurul “ kurulur.

C- Yurtdışı Temsilcilikler

Başkanlık Kurulu kararı ile yurtdışında temsilcilikler kurulabilir. Temsilciliklerin çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

D- Diğer Yan Kuruluşlar

Başkanlık Kurulu kararı ile meslek alanlarında veya özel çalışma gerektiren konularda yan Kuruluşlar kurulur.

İl ve İlçe Araştırma ve Danışma Kurulları

Madde 32- Koşulların doğuracağı gereksinmelere göre, Genel Merkez Örgüt Kurulunun onayı ile, il ve ilçelerde Araştırma ve Danışma kurulları oluşturulabilir.

İl kongresi

Madde 33- İl kongresi, ilçe kongrelerince seçilen en çok 600 delegeden oluşur. İlin partili milletvekilleriyle yönetim ve disiplin kurulları başkan ve üyeleri, il kongresinin doğal üyeleridirler. Geçici yönetim kurulu başkanı ile üyeleri kongreye katılabilirler ancak, kongre delegesi değilse, oy kullanmazlar.

İlçelerden seçimle gelecek delege sayısı, ilçelerde partinin son genel seçimlerde aldığı oy oranlarına göre, Genel Merkez Örgüt kurulunca saptanır ve ilçe kongrelerinden en az bir ay önce duyurulur. Son genel seçimlere girilmemiş iller varsa, o illerin ilçeleriyle ilgili oranlar, ilçelerin üye sayısına göre aynı kurulca saptanır ve duyurulur.

İl kongresinde, il başkanı, il yönetim kurulu ile yedekleri, il disiplin kurulları ile yedekleri ve o ilin milletvekili sayısının iki katı kurultay delegeleri seçilir.

İl başkanının seçimde Siyasi Partiler Yasasının ilgili maddesindeki kurala uyulur.

İlçe Kongresi

Madde 34- İlçe kongresi, ilçe ve o ilçeye bağlı belde mahalleleri ile köylerde yazılı üyelerin; Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenecek sayıda seçeceği delegeden oluşur. İlçe yönetim kurulu üyeleri ilçe kongresinin doğal üyeleridir. Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılabilirler, ancak kongre delegesi değilse oy kullanamazlar.

Son milletvekili genel seçimlerinde o ilçede, partinin aldığı oy toplamı Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenmiş ilçe kongre delege sayısına bölünerek, bir delegeye kaç oy düştüğü belirlenir. Mahalle ve köylerden alınmış oylar da bu sayıya bölünerek her mahalle ve köyün çıkaracağı delege kontenjanı hesaplanır. İlçe başkanlığı hesapladığı bu köy ve mahalle delege kontenjanlarını, delege seçimlerinin yapılacağı yeri, günü ve saatini, yapılacağı günden en az 7 gün önce partilere duyurur.

Mahalle ve köylerdeki kayıtlı üye sayısı kontenjan kadar delege belirlenmesine yeterli değilse bu gibi köy ve mahalleler birleştirilerek eksik delege için seçim yapılır.

İlçe yönetim kurulu başkanlığınca köy ve mahallelerde “delege seçim görevlisi” belirlenir. Bu görevliler belirlenen günde, o köy ve mahalledeki üyeleri toplayarak gizli oy açık ayımla ilan edilmiş sayıda delege seçimini yaptırırlar. Seçim sonuçları ve seçime katılanlar tutanakla saptanır. Bu tutanak ve kullanılan oylar ilçe başkanlığına verilir ve orada saklanır. Seçim için yapılan bu toplantıda yerel ve genel sorunlar da görüşülür.

Bir ilçede kayıtlı üye sayısı yasada belirtilen sayıdan az ise ilçe kongresi kayıtlı üyelerin tümünün katılımı ile yapılır.

İlçe kongresinde ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ile yedekleri ve il kongresi delegeleri, ayrıca Genel Merkez Örgüt Kurulunca bildirecek ilçelerde ilçe disiplin kurulu üyeleri seçilir. Delege seçimlerinin başlangıç ve bitim tarihleri Genel Merkez Örgüt Kurulunca saptanır ve duyurulur.

İlçe kongresinde Siyasi Partiler Yasası hükümlerine uyulur. Ayrıntıları “Kongreler Yönetmeliği” ile belirlenir.

İl ve İlçe Kongrelerinin Ortak Kurulları

Madde 35- İl ve ilçe kongreleri iki yıldan az veya üç yıldan uzun olmamak koşulu ile Genel Merkez Örgüt Kurulunun belirleyeceği süreler içinde toplanır.

İl ve ilçe kongre tarihleri, il, ilçe ve belde yönetim kurullarının görüşleri de alınarak, Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenir; ve en az 20 gün önceden ilgili kurullara bildirilir.

İl ve ilçe yönetim kurulları kongre gününü, yerini, saatini ve gündemini, kongre üyelerine en az yedi gün öncesinden duyururlar. Çoğunluk sağlanamazsa kongrenin ne gün ve saatte nerede toplanacağı da duyuruda belirtilir. Bu durumda, kongre, çoğunluk aranmadan toplanır. Kongrede seçilebilmek için kongre üyesi olma zorunluluğu yoktur. Ancak aday olacak parti üyesinin aday olduğunun Kongre Başkanlık Kuruluna yazılı olarak bildirilmesi gerekir.

İl ve ilçe başkanları, yönetim kurulları ve il disiplin kurulları en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilirler.

İl ve ilçe yönetim kurullarının kongrelerine sunacakları raporlar en geç yedi gün öncesinden, il ve ilçe merkezlerinde, kongre delegelerinin incelenmesine sunulur; yerel gazetelerde de yayınlanmasına çalışılır.

İl ve ilçe kongrelerinde seçilecek organlara aday olanların adları, Kongre Başkanlık Kurulunun göreve başlamasından itibaren bu Kurula bildirilir. Başvurular, en geç gündemin ibra maddesinin oylanmasının sonucu alınana kadar yapılmalıdır. Seçime geçerken adayların adları kürsüden uygun şekilde açıklanır.

İl ve ilçe başkanlığına veya yönetim kurulu üyeliklerine ancak o il veya ilçe sınırları içinde ikâmet eden kimseler aday olabilirler. Seçilecek il ve ilçe yönetim kurulu üyelerinin en az yarısından bir fazlasının merkez ilçede veya seçim yapılan ilçenin merkezinde ikamet etmesi şarttır.

Adaylıkları konanlara parti üyesi olmadıkları veya haklarında yönetime seçilmeye engel disiplin cezası veya önlemlerle disiplin kuruluna sevk edildiği gerekçesiyle itirazlar olursa, bu itirazlar başkanlık kurulunca seçimlerden önce gerekli inceleme yapılarak karara bağlanır. Herhangi bir organ veya bir kurula seçilen bir kimsenin aday olmasına engel durumu Genel Merkez Örgüt Kurulunca saptandığı takdirde bu kimsenin kongrede kazandığı unvanlar düşer.

Delegeler seçimlerde sandık kurulundan alacakları mühürlü kağıtlara adaylar arasında kendi destekledikleri kimselerin adlarını yazabilecekleri gibi, baskı, teksir veya fotokopi yoluyla önceden hazırlanmış ve birer örneği Başkanlık Kuruluna verilmiş oy pusulalarını da sandık kuruluna mühürleterek kullanabilirler.

El yazılı veya çoğaltılmış oy pusulalarındaki aday sayısı seçilecek kurulun üye sayısından az veya çok ise oy pusulaları geçersiz sayılır. Bu şekilde düzenlenmiş oy pusulaları Başkanlık Kurulunca kabul edilme, ancak oy pusulasındaki isimleri yazılı olanların adaylıkları isim isim geçerli olur ve her birinin ismi ilgili seçim sandık kuruluna bildirilir.

Başkanlık için sandık kurulunca mühürlenmiş el yazılı veya basılı olarak ayrı oy pusulaları kullanılabilir.

Seçimlerde kullanılacak zarflar sandık kurulundan mühürlenmiş olarak alınır.

Kurullarla ilgili oy pusulalarının altına “yedekler” başlığı altında ayrılacak bir bölüme üye sayısını asmamak Koşulu ile yedek adayların adları da eklenir.

Eşit oy alan adaylar arasında ad çekimi yapılır ve sonuçlar kongreye açıklanır.

Kurullar için çoğaltılmış oy pusulalarında, üyeler bazı adayların adlarını silerlerse, sildikleri ad kadar başka adayları yazmaları gerekir.

İl ve ilçe olağanüstü kongreleri üst yönetim kurullarının kararı ile toplanacağı gibi; ilçedeki üyelerin veya ilçe kongresi delegelerinin beste birinin yazılı Başvurusu ile ilçe olağanüstü kongresi; ve il kongresi delegelerinin veya ilçelerinin ilçe kongresi delegelerinin beste birinin veya ilçelerin yarısından çoğunun yönetim kurullarının yazılı başvurusu ile il olağanüstü kongresi toplanır.

İl ve ilçe olağanüstü kongreleri, karar veya istem tarihinden sonra en geç 20 gün içinde yapılır ve toplantı yeri, günü, saati ve gündemi en az yedi gün öncesinden duyurulur.

Kongrede, aday listelerinde Kongre Başkanlık Kurulunca itiraz veya resen yapılacak inceleme sonucunda kesinleşen Değişiklikler, Başkanlık Kurulunca adaylık önergesi verenlere ve kongre üyelerine duyurulur. Boşalan yerlere aday önermeleri için önerge sahiplerine başkanlık kurulunca **on dakika** süre verilir.

İl ve ilçe organları seçimleri ile il kongresi ve kurultay delegelerinin seçimleri, yargı gözetimi altında, gizli oy, açık ve aralıksız ayırım yöntemiyle yapılır. Seçimlerde, kongresi yapılan birimin yönetim kurulunca seçim kurulu başkanına onaylatılarak ilgili örgüt birim merkezinde üyelere duyuruları kesinleşmiş listeler kullanılır. Bu listelerde adı bulunmayanlar oy kullanamazlar. Seçimler, seçim kurulu başkanınca oluşturulan seçim sandık kurulunca yürütülür ve sonuçlandırılır.

Kongre üyeleri, kimliklerini, nüfus kimlik belgesi veya geçerli üye kimlik belgesi ile kanıtladıktan sonra, listedeki adlarının karşısındaki yeri imzalayarak, oy kullanırlar.

Seçim işlemleri başlamadan önce kongre başkanı, seçimlere ilişkin işlemleri ve uygulanacak yöntemleri üyelere anlatır.

İl ve ilçe kongrelerinde Siyasi Partiler yasasının ilgili hükümlerindeki kurallara uyulmasından ve bu kuralların gereklerinin zamanında eksiksiz yerine getirilmesinden Kongre Başkanlık Kurulu seçilinceye kadar kongresi yapılan yönetim kurulu, bu seçim yapıldıktan sonra ise Kongre Başkanlık Kurulu yetkili ve sorumludur. Kongre Başkanlık Kurulu gerekli diğer önlemleri ve kararları almaya da yetkilidir.

Kongreye, alt yönetim birimi kongrelerinde veya köy ve mahalle toplantılarında seçilen partili üyelere “delege”, görevleri nedeniyle kongrelerin doğal üyesi olanlarla birlikte delegelerin tümüne de “kongre üyesi” denilir.

Kongre üye tam sayısı, kongre delegeleri ile doğal üyelerin toplamıdır.

İl ve ilçe kongreleri üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Kongrelerde kararlar, hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır.

Kongreyi, sırası ile, Genel Merkez Örgüt Kurulunca kongreye katılmak üzere görevlendirilen parti meclisi üyesi veya diğer görevliler, ilgili birimin başkanı, yoksa yönetim kurulunun sekreter üyesi, o da yoksa kongreye katılan bir üst birimin temsilcisi açar.

Kongrelerle ilgili çağrı, ilçe kongreleri için ilçe seçim kurulu başkanına, ilçede birden çok seçim kurulu varsa, ilçe birinci seçim kurulu başkanına, toplantı gününden en az on beş gün önce bildirilir. Kongreye katılacak üyelerin listelerinin iki örneği ile kongre gündemi bildirimde eklenir ve çoğunluk sağlanamazsa yapılacak ikinci toplantının gün, yer ve saati de bildirimde belirtilir.

İkinci toplantıda çoğunluk aranmaz.

İl kongreleri için aynı belgeler, aynı süre içinde, ilgili il seçim kurulu başkanına, il yönetim kurulunca verilir.

Kongresi yapılacak yönetim birimi, kongrenin yerini, saatini ve gündemini en az 15 gün önce ilçelerde kaymakamlığa, illerde valiliğe bildirir.

Kongre gündemi, ilgili birimin yönetim kurulunca düzenlenir. Gündemde, açılış kongre başkanlık kurulu seçimi, çalışma ve hesap raporlarının okunması, görüşülmesi, oylanması, yönetim kurulu başkan ve üyelerinin aklanması ile, il ve ilçe organlarının ve delegelerin seçimleri ve ilgili yönetim kurulunca veya üst kurullarca uygun görülen konular bulunur.

Gündem maddelerinin sırası çoğunluk kararı ile Değiştirilebilir. Kongre üyelerinin 20'de birinin yazılı istemi ile kongre başkanlık kurulu oluşturuluncaya kadar önerilecek konularda çoğunluğun uygun görmesi durumunda gündeme eklenir.

Olağanüstü kongrelerde gündemin sırasının Değişmesine ve gündemde olmayan konuların gündeme eklenmesine ilişkin önergeler, kongre kararı alan birimin veya üst kurulunda, istemi yoksa, oylanamaz.

Kongre açıldıktan sonra, partililer arasında bir başkan ve kongre üyeleri arasından kongrece kararlaştırılacak sayıda ikinci başkan ve yazman seçilir.

Disiplin kurullarının başkanları ve üyeleri, kongre başkanlık kurullarında görev alamazlar.

Gizlilik kararı alınmadıkça il ve ilçe kongrelerinin oturumları açıktır.

Kongrelerde hesap raporları ile kongrelerin ele almayı kararlaştırdığı konular, bunlarla ilgili olarak oluşturulacak komisyonların raporları okuduktan sonra görüşülür ve oylanır.

Kongre kararları, kongre başkanlığınca üyelere duyurulur ve tutanağa bağlanır. Görüşlerin özetlerini ve kararları içeren tutanak başkanlık kurulunca imzalanır. Aksine karar olmadıkça, kongre kararları açık oylama ile alınır.

Kongrede, kongre üyelerine istem sırasına göre söz verilir. Konuşma süreleri, gündem maddelerinin Görüşülmesine geçilmeden önce kongrece belirlenir.

Kongrelerde üst yönetim kurulu temsilcisi ile parti meclisi üyelerine, sıra gözetmeksizin söz verilir. Ancak, söz alan üst kurul üyeleri, bu yüzden kongre üyelerinin konuşma olanaklarının engellenmemesine özen gösterirler.

Çalışma raporu için beş, öteki gündem maddeleri için üç üye konuşmadıkça yeterli önergesi işleme konulamaz.

İlçe kongrelerine köy ve mahallelerde katılacak delegelerin seçimi, il ve ilçe kongrelerinin toplanmaları ve Çalışma düzenleri, "Kongreler Yönetmeliği"nde belirlenen kurallara göre düzenlenir.

Delegelik Süresi

Madde 36- Seçilen ilçe, il ve kurultay delegelerinin görev süreleri, bir sonraki olağan kongrelerine kadar devam eder. Ancak Genel Merkez Örgüt Kurulu'nun ilçe ve illerde olağanüstü kongreye karar vermesi durumunda, daha önce de yeni delege seçimlerine karar verebilir. Delegeleri bu şekilde yenilenmiş illerde kurultaya yeni delegeler katılır. Süresi içinde olağan kongrelerini yapmayan ilçeler; il kongrelerine, illerde kurultaya delege gönderemez.

İl Yönetim Kurulu

Madde 37- İl yönetim kurulu, il başkanı ile yasa da belirtilen alt sınırdan az olmamak üzere, Genel Merkez Örgüt kurulunun her il için ayrı ayrı belirleyebileceği sayıda üyeden oluşur.

Kurulda boşalma olursa Genel Merkez Örgüt kurulunca yedek üyeler oy sırasına göre çağrılır. Oyların eşit olması durumunda göreve çağırma sırası kurulda yapılacak oylama ile belirlenir.

İl yönetim kurulunun çalışması, Genel Merkez Örgüt Kurulunca yeterli görülüyorsa veya olağanüstü kongre toplanmakta güçlük varsa, boşalmalar nedeniyle üye sayısı **dokuza** kadar inen il yönetim kurulları görevlerini sürdürürler. Ancak üye sayısının eksilmesi çalışmalarda aksamalara yol açıyorsa, Genel Merkez Örgüt Kurulu, boşlukların yedeklerle doldurulmasından sonra üye sayısı yasada belirlenen alt sınıra kadar inen il yönetim kurulunun yerine yenisinin seçilmesi için olağanüstü kongre yapılmasını isteyebilir. Bu amaçla yapılacak kongreye kadar, gereğinde, geçici bir il yönetim kurulu atayabilir.

İlçe Yönetim Kurulu

Madde 38- İlçe yönetim kurulu, ilçe başkanı ile birlikte, yasada belirtilen alt sınırdan az olmamak üzere, Genel Merkez Örgüt Kurulunun her ilçe için ayrı ayrı belirleyebileceği sayıda üyeden oluşur. Boşalan üyeler yedeklerle doldurulur. Kurul boşalmışsa, yedekler, il yönetim kurulunca göreve çağrılır.

Merkez ilçelerde örgütlenme, ilçe Kuruluşları için belirlenen kurallara göre yapılır.

İlçe yönetim kurulunun çalışmaları üst kurullarca yeterli görülüyorsa veya olağanüstü kongre toplamakta güçlük varsa, boşalmalar nedeniyle **üye sayısı beşe kadar** inen ilçe yönetim kurulları görevlerini sürdürürler. Ancak üye sayısının eksilmesi çalışmalarda aksamalara yol açıyorsa, il yönetim kurulu, boşlukların yedeklerle doldurulmasından sonra üye sayısı yasada belirlenen alt sınıra kadar inen ilçe yönetim kurulu yerine, Genel Merkez Örgüt kurulunun onayını almak Koşuluyla, yenisinin seçilmesi için olağanüstü kongre yapılmasını isteyebilir. Bu amaçla yapılacak kongreye kadar, gereğinde, geçici bir ilçe yönetim kurulu atayabilir.

Genel Merkez Örgüt kurulu, göreve devam edilmesine veya seçim yapılmak üzere ilçe kongresi toplanmasına karar verebileceği gibi, il yönetim kurulunun kararını da Değiştirebilir veya kaldıracaktır. Genel Merkez Örgüt kurulu kararı kesindir.

Belde Yönetim Kurulu

Madde 39- Belde yönetim kurulu, il ve ilçe merkezleri dışında, belediye olan yerlerde birisi başkan olmak üzere en az üç, en fazla beş kişiden oluşur.

Belde yönetiminin Kuruluşu, ilçe yönetim kurulunun görüşü alınarak il yönetim kurulu tarafından önerilecek listenin Genel Merkez Örgüt Kurulu tarafından onaylanması ile gerçekleşir.

Tüzüğün il ve ilçe yönetim kurullarını görevden alma nedenlerini ve Koşullarını gösteren hükümleri belde yönetim kurulunun görevden alınmasında da kıyas yoluyla uygulanır.

Belde yönetim kurulunun Çalışma biçimi alanı ve usulleri il ve ilçe yönetim kurullarıyla ilişkileri yönetmelikte düzenlenir.

İl, İlçe ve Belde Yönetim Kurulları Toplantıları

Madde 40- İl, ilçe ve belde yönetim kurulları, her haftanın belirli bir gün ve saatinde, çağrıya gerek olmaksızın, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla birim merkezinde toplanırlar. Tatil sırasında veya olağanüstü durumlarda haftalık toplantı günü bir önceki toplantıda Değiştirilebilir veya tatil bir haftadan uzunsa, ertelenebilir. Seçilmiş il ve ilçe kadın kolları ile gençlik kolları başkanları yönetim kurulu toplantılarına başkanın çağrısı ile katılırlar, ancak oy kullanamazlar.

Olağan toplantı günü ve saati, işçi olarak çalışan veya köyde oturan kurul üyelerinin katılmalarını kolaylaştıracak biçimde düzenlenir.

Bu görev ve yükümlülükleri gereğince yerine getirmeyen kurullara tüzük hükümlerine göre isten el çektilir.

Kurul üyesi olmaları nedeniyle, il, ilçe ve belde başkanları için de aynı kurallar geçerlidir. Olağan kurul toplantılarına mazereti olmaksızın 4 hafta arka arkaya katılmayan yönetim kurulu üyelerinin üyeliklerinin düşmesine yönetim kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verir.

İl, İlçe ve Belde Yönetim Kurullarının Çalışma Düzeni

Madde 41- İl ve ilçe yönetim kurulları kongrelerinden, belde yönetim kurulları Kuruluşundan sonraki ilk toplantılarında aralarından gizli oyla bir sekreter ve bir sayman üye seçerler. İl ve ilçe yönetimlerinde Genel Merkez Örgüt Kurulunun belirleyeceği sayıda Başkan Yardımcısı, il ve ilçe sekreter yardımcısı, il ve ilçe sayman yardımcısı seçer ve atar.

Sekreter üye, başkan bulunmadığında ona vekillik eder; her türlü yazışmaları yürütür. Parti çalışmalarında ve görevlerinde başarılı olunması için başkana yardımcı olur.

Sayman üye, kendi yönetim biriminin hesap işlerinden, gelir, gider işlemlerinin süresinde ve düzenli yapılmasından tüm hesapların kurallara uygun biçimde tutulmasından sorumludur; Partiye yeterli ve düzenli gelir sağlanmasına çalışır, bununla ilgili çalışmaları düzenler ve destekler; alt yönetim biriminin veya aklı işler üstlenen üyelerin hesaplarını denetler. İlçelerin illere, illerin Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığına yasalar gereği göndermeleri gereken bütçelerle hesapların sürelerinde ve eksiksiz ulaştırılmasını sağlar.

Sekreter üye ile sayman üye, görevlerinden dolayı yönetim kurullarına karşı sorumludurlar. Yönetim kurullarının üye tam sayısının çoğunluk kararı ile görevden alınabilirler.

İl, ilçe ve belde merkezleri, her gün, en geç saat 14'den en erken 20'ye kadar açık bulundurulur.

Bir üye birden çok yönetim kurulunda başkan ya da kurul üyesi olamaz.

Kurulca alınan kararlar, karar defterine yazılır ve katılan üyelerce imzalanır.

İl, İlçe ve Belde Yönetim Kurullarının Görevleri

Madde 42- İl, ilçe ve belde yönetim kurulları, Programa, Tüzüğe, Yönetmeliklere ve Kurultay ile Parti Meclisi ve Başkanlık kurulu ve Genel Merkez Örgüt Kurulunun kararlarına ve yönergelere uygun olarak, kendi görev bölgelerindeki parti çalışmalarını verimli ve uyumlu biçimde yürütmekle; partiyi seçimlere sürekli hazır bulundurmakla; bu çalışmalara ve hazırlıklara ilişkin yasa kurullarının gereklerini yerine getirmekle; parti doğrultusunu gözetmekle; yurttaşlarla parti arasında, parti üyeleriyle il, ilçe ve belde örgüt birimleri arasında, örgütle genel merkez arasında sürekli iletişim kurmakla; üyeler arasında verimli dayanışmayı ve işbirliğini ve üyelerin sürekli eğitimi ve katılımı için gereken olanakları sağlamakla; üye sayısını, demokratik sol anlayışa uygun bir denge içinde çoğaltmakla; görevlidir.

İl, ilçe ve belde yönetim kurulları, tüzükte ve yönetmeliklerde belirlenen biçimde bölgelerinde oluşturulacak Danışma, Araştırma ve eğitim kurul ve gruplarının, amaçlarına uygun etkili çalışmalar yapabilmelerini kolaylaştırırlar.

İl, İlçe ve Belde Geçici Yönetim Kurulları

Madde 43- İl yönetimi kurulmamış, görevden çekilmiş veya düşmüş illerle, seçimle gelmemiş olan yönetimine görevden el çektirilmiş illerde, Genel Merkez Örgüt Kurulu, geçici il yönetim kurulunu belirleyerek il başkanına listesini yazılı bildirir.

İl başkanları, Genel Merkez Örgüt Kurulunca görevlendirildikleri ya da il kongresinde seçildikleri tarihten itibaren en geç 21 gün içinde, yönetimi kurulmamış, görevden çekilmiş veya düşmüş ilçelerle, seçimle gelmemiş olan yönetimlerine görevden el çektirilmiş ilçelerde geçici ilçe yönetim kurulu üyesi olabileceklerin il yönetim kurulunca belirlenen listelerini atamak üzere Genel Merkez Örgüt Kuruluna sunarlar. Listeler üç kişiden az olamaz. Bu bildirimden gecikmesinden il başkanlarıyla birlikte il yönetim kurulu üyeleri de sorumludur.

Genel Merkez Örgüt Kurulu yeniden ad bildirilmesini isteyebileceği gibi listelerde yazılı olanlar dışındaki kimseleri de atayabilir.

Geçici yönetim kurulları il ve ilçelerde il ve ilçe kongresi yapıncaya kadar; beldelerde ise yönetimin Kuruluşu tamamlanincaya kadar görev yaparlar. Kongrelerince Seçilmiş kurulların görev ve yetkilerine sahiptir.

Seçilmiş yönetim kurullarının işten el çektirilmesi halinde, işten el çektirme kararının bildirilmesinden itibaren,

45 gün içinde il kongresi,

30 gün içinde ilçe kongresi seçimi yapılarak, yeni yönetim kurulları seçilir.

Bu kongreler de isten el çektirme raporu okunarak sadece başkan ve yönetim kurulu seçimi yapılır. Konu üzerinde Görüşme yapılmaz ancak üst birim temsilcisi gerek görürse açıklama yapar ve doğrudan seçime geçilir.

İl, İlçe ve Belde Başkanları

Madde 44- İl, ilçe ve belde başkanları, görev aldıkları yönetim biriminde partinin temsilcisidirler.

Tüzük kurallarına uygun olarak yönetim kurullarının verimli ve uyumlu çalışmalarını sağlarlar. Başkanı oldukları kurul adına, parti örgütüyle, üyelerle, kamu Kuruluşlarıyla ve yurttaşlarla ilişkileri düzenlerler.

Yasalara, Programa, Tüzüğe, Kurultay ve Parti Meclisi ile Başkanlık Kurulu ve Genel Merkez Örgüt Kurulu kararlarına, yönetmeliklere ve yönergelere uygun olarak, görev yaparlar. İlçe başkanları, bu çerçevede içinde il yönetim kurulunca verilecek görevlerin kendi içlerinde yerine getirilmesinden sorumludurlar. Belde başkanları da, ilçe yönetim kurullarınca verilecek görevlerin kendi beldelerinde yerine getirilmesinden sorumludurlar.

Kurullarla İlgili Ortak Kurallar

Madde 45- Analarla babalar ve çocuklar, kardeşler ve esler, aynı örgüt biriminin disiplin ve yönetim kurullarında birlikte görev alamazlar. Bu kurullar için yapılacak seçimlerde adaylıklarını koyarlarsa, hangisinin aday olacağı seçimlere geçilmeden önce Kongre Başkanlık Kurulunca yapılacak açık oylamada kongrece belirlenir; eşit oy aldıklarında ise ad çekilerek aday saptanması yapılır.

Kongrelerde doğal üye olarak kongre üyesi olan başkan ve yönetim kurulu üyeleri, üyesi oldukları kurulun aklanması için yapılan oylamalara katılmazlar.

İl, ilçe ve belde organlarında görev alanlarla tüzükte belirlenen öteki görevlere seçilen veya getirilen üyelerin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, meslek ve sanatı oturduğu yer ve nüfus cüzdanı örneği, seçim veya atama gününden başlayarak 15 gün içinde o birimin en yüksek mülki amirliğine verilir.

Genel Merkezde görev alanlara ilişkin benzer bilgiler ve nüfus cüzdanı örnekleri ise doğrudan İçişleri Bakanlığı'na ve Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Asıl üyelerin ilçelere göre düzenlenen ve Siyasi Partiler Yasasına göre gerekli bilgileri içeren listeleri ve bunlardaki değişiklikler, altı ayda bir Cumhuriyet Başsavcılığına verilir ve bildirilir.

Seçimlere İtiraz

Madde 46- İlçe veya beldeye bağlı mahalle ve köylerdeki delege seçimlerinden sonraki üç gün içinde, ilçe yönetim kuruluna; bu kurulun kararına karşı da, yine üç gün içinde, il yönetim kuruluna, seçimlerle ilgili itirazda bulunabilir. İl yönetim kurulunun kararı, gereğinde Genel Merkez Örgüt kurulunca değiştirilebilir veya kaldırılabilir.

Mahalle ve köylerdeki delege seçimleri sonunda ilçe ve belde yönetim kurulunca düzenlenerek ilgili ilçe seçim kurulu başkanına onaylattırdıktan sonra, kongre toplantı gününe yedi gün kala parti binasında askıya çıkarılan listeye, delege seçildiği halde adı yazılmamak veya seçilmediği halde yazılmak ya da yanlış yazılmak gibi nedenlerle itirazda bulunacak üyeler, bu itirazlarını, üç günlük duyuru süresi içinde, ilgili seçim kurulu başkanına bildirebilirler.

İlçe ve il kongrelerindeki ve kurultaydaki seçim işlemlerine veya sonuçlarına ilişkin itirazlar, tutanakların düzenlenmesinden başlayarak iki gün içinde, ilgili seçim kurulu başkanına bildirilir.

Belde Kuruluşu kararlarına karşı üyeler üç gün içinde ilçe yönetim kurulu başkanlığına, ilçe kongresi kararlarına karşı, üyeler, üç gün içinde, il yönetim kurulu başkanlığına; bu kurulun kararlarına karşı da, yine üç gün içinde Genel Merkez Örgüt Kuruluna itiraz edebilirler.

Bu itirazları, il yönetim kurulu yedi gün içinde, Genel Merkez Örgüt Kurulu da 15 gün içinde karara bağlar. Genel Merkez Örgüt Kurulu kararı kesindir. Kararlar, ilgililere ve Yönetim Kurulu Başkanlıklarına yazılı olarak bildirilir.

Yargı İsteğiyle Kongre

Madde 47- Kurultayda veya il ve ilçe kongrelerinde yapılan seçimlerin ilgili seçim kurulu başkanınca iptaline karar verilmesi durumunda, seçim kurulu başkanının saptadığı ve bildirdiği gün saat ve yerde, seçimlerin yenilenmesi için kongre toplanır. Bu kongrede yalnız seçim yapılır. Görevini yapmayarak veya savsaklayarak seçimlerin iptaline neden olan sorumlular hakkında disiplin işlemi uygulanabilir.

Görevin Boşalması

Madde 48- Bir görevin boşalması durumunda, yeni görevli aşağıdaki biçimde belirlenir.

Parti Meclisinde boşalma olursa, Kurultayın seçtiği asıl üye sayısı yarıya düşünceye kadar, Kurultayın seçtiği yedek üyelerle tamamlanır. Yedek üyeler oy sırasına göre çağrılır. Yedek üyelerin oyları eşitse, Parti Meclisi salt çoğunlukla ve gizli oyla çağrılacak üyeyi seçer.

Yedek üyeler çağrıya karsın toplantılara katılmazlar veya partiden veya yedek üyelikten ayrılırlarsa, parti meclisindeki boşluklar Genel Başkanın veya en az beş Parti Meclisi Üyesinin göstereceği adaylar arasında parti meclisince gizli oyla ve üç tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilecek partili üyelerle doldurulur. İlk iki oylamada salt çoğunluk sağlanamaz ise üçüncü oylamada en çok oy alan adaylar seçilir. Eşit oy alan adaylar arasında kimin seçileceği Genel Başkan tarafından belirlenebileceği gibi ad çekimiyle de belirlenebilir. Kurultayca seçilen asıl üyelerin sayısı 20'nin altına düştüğünde, yeni Parti Meclisi seçimi için Genel Başkan kurultayı olağanüstü toplantıya çağırır.

İl, ilçe veya belde yönetim kurulu başkanlıkları boşaldığında, bu kurullar, Genel Merkez Örgüt Kuruluyula anlaşarak boşluğu doldururlar.

İl ve ilçe yönetim kurullarında boşalan üyelikler için tüzüğün 37 nci ve 38 nci maddelerindeki kurallar uygulanır. Tüzüğün 37. ve 38. maddelerindeki durumlarda yeni yönetim kurulu seçimi için kongre üyelerinin en az beste birinden de yazılı istem gelirse birim başkanı olağanüstü kongre toplanmasını sağlar.

İşten El Çektirme

Madde 49- Yasaya, tüzüğe veya yönetmeliklere göre belirli sürelerde yapılması gereken görevleri yapmayan veya partinin genel doğrultusu ve ilkleri ile bağdaşmaz tutum ve davranış içine giren:

* Belde başkanına veya belde yönetim kuruluna, ilçe yönetim kurulunca:

* İlçe başkanına veya ilçe yönetim kuruluna, il yönetim kurulunca:

* İl başkanına veya il yönetim kuruluna, Genel Merkez Örgüt Kurulunca;

Üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla ve gizli oyla isten el çektirilir.

Yasaların, tüzüğün ve yönetmeliklerin gereklerini yerine getirmeyen, Programa ve Parti kararlarına uymayan, üst yönetim biriminin veya birimlerinin verdiği görevleri yapmayan ya da savsaklayan, bu birimlerin, disiplin kurullarının, yargı mercilerinin veya idari mercilerin süreli yazılarını zamanında yanıtlamayan, parti çalışmalarını aksatan il ve ilçe başkanları ve yönetim kurulları, üst yönetim kurulunca yazılı olarak uyarılır. En çok 30 günlük süre içinde uyarının gereklerini yerine getirmeyen,

* Belde başkanına veya belde yönetim kuruluna, ilçe yönetim kurulunca,

* İlçe başkanına veya ilçe yönetim kuruluna, il yönetim kurulunca,

* İl başkanına veya il yönetim kuruluna, Genel Merkez Örgüt Kurulunca,

Üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla ve gizli oyla isten el çektirilir.

Bu durum seçim döneminde olurda veya Genel Merkez Örgüt Kurulunca gerek görülürse, uyarıya ve süre vermeye gerek kalmaksızın maddenin ilk bendi uyarınca ilgililer hakkında karar verilir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle ve kararlarla isten el çektirilen belde başkanı veya belde yönetim kurulu beş gün içinde, il yönetim kuruluna, ilçe yönetim kurulu beş gün içinde Genel Merkez Örgüt kuruluna itiraz edebilir. Bu kurulların 15 gün içinde vereceği karar kesindir. İtiraz, görevi bırakmayı ve devretmeyi geciktirme nedeni olamaz.

Genel Merkez Örgüt Kurulu yukarıda belirtilen nedenlerle ve parti yararı bulunan ivedi durumlarda belde veya ilçe başkanı, belde yönetim kurulu veya ilçe yönetim kurulu hakkında üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile ve gizli oyla isten el çektirme kararı alabilir. Durum ilgili il başkanlığına gecikmesiz bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GRUPLAR

TBMM Parti Grubu

Madde 50- Partinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde en az 20 milletvekili varsa, yasada belirtilen kurullar uyarınca, Partili milletvekillerinden oluşan TBMM Parti Grubu kurulur; ve Kuruluşu, Genel Başkan tarafından, TBMM başkanlığına bildirilir.

Parti grubu, partinin programı, seçim bildirgesi, kurultay, parti meclisi veya başkanlık kurulu kararları ile belirlenen parti politikalarını, yasama çalışmaları yoluyla uygulamaya geçirmek üzere gerekenleri, grup iç yönetmeliği çerçevesinde, yerine getirir.

Grup iç yönetmeliği grubun Kuruluşunun bildirildiği günden başlayarak 15 gün içinde, grup üyesi milletvekillerince hazırlanır ve grubun salt çoğunluğunun oylarıyla yürürlüğe girer. Hazırlanan iç yönetmelik, TBMM Başkanlığına ve parti genel başkanlığına verilir. İç Yönetmelik Değişikliklerinde de aynı kurallara uyulur.

Grup iç yönetmeliğinde, partinin tüzüğüne ve programına aykırı hükümler yer alamaz.

Grup Başkanı

Madde 51- Partinin genel başkanı milletvekili ise, parti grubunun da başkanıdır; değilse, grup üyeleri arasından, iç yönetmelikte gösterilen yöntemle, grup başkanı seçilir.

Grup Yönetim Kurulu

Madde 52- TBMM parti grubu, iki yılda bir toplantı yılı başında, o yıl gerekiyorsa grup başkanı ile dört grup başkan vekilini ve 9 kişilik yönetim kurulunu seçer.

Grup başkan vekilleri, grubun yasama çalışmalarının yürütülmesinde, genel başkanın yardımcısıdır. Grubun doğal sözcüsü genel başkanıdır. Genel başkan belli konular için sözcü görevlendirebilir. Genel başkan bulunmadığında, grup başkan vekilleri sözcülük yaparlar. Grup yönetim kurulları veya, ivedi durumlarda, grup başkan vekilleri, belli konular için sözcü seçebilirler.

Grup yönetim kurulu, yasama çalışmalarını düzenli, uyumlu ve verimli biçimde yerine getirilmesini sağlayıp, gözetmekle görevlidir.

Milletvekillerinin TBMM Başkanlığına verecekleri öneri ve önergeler, grup yönetim kurulunca uygun bulunmadan başkanlığa sunulamaz ve kamuoyuna açıklanamaz.

Grup Disiplin Kurulu

Madde 53- TBMM grubu en az iki yıl da bir, toplantı yılı başında, yedi kişiden oluşan grup disiplin kurulu üyelerini seçer.

Grupta Oylama ve Grup Üyelerinin Görevlendirilmesi

Madde 54- Grup Genel Kurulunda, seçimlerle ilgili oylamalar ile üyeleri bağlayıcı nitelikteki konulara ilişkin kararların oylamaları, gizli oyla yapılır. Genel Başkan, parti çalışmalarıyla ilgili olarak, grup üyelerine gerek gördüğü görevleri verebilir.

Grup-Hükümet İlişkileri

Madde 55- Bakanlar Kuruluna veya bir bakana TBMM'de veya grupta güven veya güvensizlik oyu verilmesi için karar alma yetkisi grup genel kurulundur. Bu yetki başka bir organa devredilemez.

Bakanlar kuruluna katılacak üyeler, grupta veya başka parti organlarında saptanamaz.

Grup Kurulamayan Durumlarda Partili TBMM Üyelerinin Ortak Çalışmaları

Madde 56- Partili milletvekillerinin sayısı grup oluşturmaya yeterli değilse bu milletvekillerini, partinin genel tutumunu ilgilendiren veya genel başkanca gerekli görülen konularda, toplanarak, ortak tutum belirlerler. Aralarındaki işbirliğini ve görev bölümünün kurallarını genel başkana danışarak saptarlar.

Haklarındaki disiplin işlemleri merkez disiplin kurulunca yapılır.

Yerel Yönetimlerde Parti Grupları ve Partiyle İlişkiler

Madde 57- İl genel meclisiyle belediye meclisindeki partili üyeler kendi aralarında birer grup oluştururlar.

Belediye başkanı partili değil ise, merkez ilçe başkanı, merkez ilçenin bulunmadığı illerde de il başkanı, il belediye meclisi grubunun başkanıdır; öteki ilçe başkanları ilçe belediye meclisi gruplarının, belde başkanları da belde belediye meclis gruplarının başkanlarıdır. Bu sıfatla toplantılara başkanlık ederler ve oy kullanırlar.

Aynı durumdaki büyükşehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde il başkanı büyükşehir belediye meclis grubuna, ilçe başkanları ilçe belediye meclisi grubuna başkanlık eder ve oy kullanırlar. Belediye meclisi parti grupları, grup başkan vekilini salt çoğunlukla seçer. İkinci oylamada en çok oy alan seçilir.

Belediye başkanı partili ise, belediye meclisi grubunun doğal başkanıdır. Bu takdirde il, ilçe ve belde başkanları Belediye Meclisi parti grubu başkan vekilleridir. Oy kullanırlar ve belediye başkanının yokluğunda toplantılara başkanlık ederler.

Belediye meclis grupları partili belediye meclisi üyeleri içinden ayrıca bir grup başkan vekili ve sözcüsü seçerler. Yukarıdaki fıkralara göre grup başkan veya vekillerinin yokluğunda bunlar parti grup toplantılarına başkanlık ederler.

İl genel meclisi grubunun başkanı il başkanıdır. Ayrıca grup kendi içinde başkan vekilini ve sözcüsünü de seçer.

Parti il, ilçe ve belde başkanları, başkan veya başkan vekili olarak katılacakları yukarıda belirtilen belediye meclis grubunu, “Bütçe”, “Yıllık Program” ve “Çalışma Raporu”nun görüşülmesinden önce zorunlu olarak ve ayrıca parti yönetim kurulunun gerekli gördüğü konularda toplantıya çağırır, toplantıyı yönetir ve oy kullanırlar.

Grup üyeleri partinin ilkelerine, programına, seçim bildirgelerine, Kurultayın, Parti Meclisiyle Başkanlık Kurulu ve Genel Merkez Örgüt Kurulunun ve kendi il veya ilçe kongreleri ile gruplarının kararlarına uymakla yükümlüdürler.

Belediye başkanlarının yürütmeye ilgili yasal görev ve yetkileri konusunda bağlayıcı grup kararı alınamaz.

Partili belediye başkanları ile belediye ve il genel meclisi üyelerinin grup ödentileri ve böylece sağlanan gelirin grup ve parti çalışmaları için harcama biçimi ilgili yönetim kurulu ile grupların yapacağı ortak toplantıda karara bağlanır.

Belediye ve il genel meclisi parti gruplarının Çalışma yöntemleri “Belediye ve il Genel Meclisi Grupları Yönetmeliği” ile düzenlenir.

Seçilenlerin Seçenlerle İlişkileri

Madde 58- Partililerin ve genel olarak halkın, ülke yönetimine katılım olanaklarını genişletmek; partili milletvekillerini veya yerel yönetimlere seçilen partilileri etkili biçimde denetleyebilmelerini ve onlara sorunlarını ve çözüm önerilerini duyurmalarını kolaylaştırmak; sorunların çözümünde halkın desteğini ve dayanışmasını sağlayabilmek; ve seçilenlerin kendilerini seçenlerle sürekli ve verimli ilişki ve iletişim içinde olmalarını güvence altına alarak yabancılaşmalarını önleyebilmek için; partili milletvekilleri ve yerel yönetim organları üyeleri, seçim çevrelerindeki partililerle ve halka belirli aralıklarla ve gerektiğinde düzenlenecek toplantılara katılırlar. Bu toplantılarda, partililere ve halka, yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar, öngördükleri çözümler ve toplum, ülke ve dünya sorunlarıyla parti tutumu üzerinde bilgiler verirler. Halkın ve partililerin çözümler oluşturmalarına yardımcı olurlar; onların Görüşlerini ve eğilimlerini sorunlarını ve isteklerini saptarlar. Halkla kamu Kuruluşları arasında iyi ilişkiler oluşmasına katkıda bulunurlar.

Partili milletvekilleri ve yerel yönetim organları üyeleri, aynı zamanda, toplumsal örgütlerin çalışmalarını, parti çalışmalarından ayrı tutarak, demokratik sol doğrultunun gerektirdiği hizmet anlayışı içinde, yakından izlerler.

Partili milletvekillerinin ve yerel yönetim organları üyelerinin, partilerle ve toplumla bu ilişkilerine ve toplantılarına, ilgili parti organları da katılırlar ve yardımcı olurlar. O arada, mahallelerde ve köylerde, partililerin dayanışmasını ve işbirliğini sağlarlar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne partili milletvekillerinin sunacakları yasa önerileri veya parti hükümette ise, hükümetin sunacağı yasa tasarıları ve yerel yönetim organlarına bu organlardaki partili üyelere sunulacak karar tasarıları, önceden, bu süreç içinde, üyelere ve halka götürülür, üyelere ve halkla birlikte olgunlaştırılır.

Partililer dışında veya partinin kurduğu ya da katıldığı hükümet dışında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne veya yerel yönetim organlarına sunulan öneriler ve tasarılar da olabildiğince, yine bu süreç içinde, partililerin ve halkın görüşlerine sunulur. Bunlarla ilgili parti tutumu da, olabildiğince partililerle ve halkla birlikte oluşturulur.

Seçilenlerle ve parti örgütü ile seçenlerin ve halkın ilişkisi, iletişimi ve dayanışması, "Çalışma Kurulları Yönetmeliği"nde, "Yerel Yönetimlerle İlişkiler Yönetmeliği"nde, "Seçim Çalışmaları Yönetmeliği"nde ve "Danışma ve Araştırma Yönetmeliği"nde düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM SEÇİMLER VE ADAYLAR

Seçimlere Katılma

Madde 59- Kurultayda aksine karar alınmadıkça, parti, yasal Koşullarını yerine getirilebildiği tüm genel ve yerel seçimlere katılır. Bazı seçim çevrelerinde seçimlere veya ara seçimlere katılmama veya bir bağımsız aday destekleme kararı, Parti Meclisince alınabilir.

Partinin tüm örgüt birimleri ve üyeleri, her seçime katılmak için, yasalarda, tüzükte ve yönetmeliklerde yazılı Koşulları eksiksiz ve zamanında yerine getirmekle ve bu konuda yetkili organların verecekleri görevleri yapmakla yükümlüdür.

Bu Koşulların ve görevlerin gereğince yerine getirilip getirilmediği, üst yönetim birimlerince, özenle ve öncelikle izlenir. Bu görevleri aksatan görevliler, üst yönetim kurullarınca, isten el çektilir.

Bu görevlerin nasıl yerine getirileceğine ilişkin ayrıntılı kurallar, "Seçim Çalışmaları Yönetmeliği"nde gösterilir.

Milletvekilliği Adaylığı

Madde 60- Milletvekili seçimlerine parti adayları 61. maddeye göre belirlenmiş önseçim yöntemine göre yapılacak önseçimle belirlenir. Bu yöntemlere ilişkin Koşulların bulunmadığı veya eksik olduğu seçim çevrelerinde Parti Meclisi, adayları merkez yoklaması ile belirler.

Genel seçimler için belirlenen seçim çevresi, önseçim için de geçerlidir.

Seçilme hakkı bulunan herkes, partiye üye olma Koşulu aranmaksızın, aday olmak istediği seçim çevresini belirleyerek, Genel Sekreterliğe yazıyla başvurabilir. Başvuru karşısında, kendisine bir alındı belgesi verilir.

Başvuruların birer örneği, yasanın ve "Adaylık Yönetmeliği"nin başvuranlar hakkında öngördüğü, bilgi ve belgelerle birlikte, il ve ilçe başkanlıklarına gönderilir, birer örneği de Genel Başkanlığa verilir.

Yerel örgütün yönetim kurulu başkan ve üyeleri görev yaptıkları yerden aday aday olmak istemleri durumunda, önseçimden 30 gün önce bu görevlerinden çekilmek zorundadırlar.

Başvuranın, kişiliği ve siyasal doğrultusu bakımından, partiyi temsil edip edemeyeceği, il ve ilçe yönetim kurullarınca incelenir. İlçe yönetim kurulları, Görüşlerini, il başkanlığına; il başkanlığı da, bunları, kendi Görüşleri ile birlikte, Genel Başkanlığa gönderirler.

Genel Merkez Örgüt Kurulu bu Görüşleri değerlendirir. Gerek görürse, başvuranlar hakkında, ayrı ayrı inceleme yapar. Genel Merkez Örgüt Kurulunca haklarında olumsuz sonuca varılmayanların Başvuruları geçici olarak kabul edilir ve sonuç genel sekreterce, başvuranlara ve ilgili il başkanlıklarına bildirilir.

Partiye üye olmayanlar, adaylık Başvurularının uygun görülmesiyle; parti üyesi olmalarına yasal engel bulunanlarsa, seçilmeleriyle birlikte, partinin üyesi olurlar.

Parti üyelerinin adaylık Başvurularının kabulü için, ayrıca üzerlerinde adaylığı önleyici bir disiplin cezası bulunmaması gerekir.

Adaylık için Başvurular, Genel Merkez banka hesabına, Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenecek parayı yatırılır ve banka alındısı niteliğindeki belgeyi Başvuru ile birlikte genel sekreterliğe ulaştırılır. Ödentinin üst sınırı milletvekili net aylık ve ödenek toplamını aşamaz.

Başvurusu kabul edilmeyenin ödediği paranın yarısı, bu konudaki bildirimle birlikte, kendisine geri ödenir.

Önseçim Yöntemleri

Madde 61- Önseçimler, Parti Meclisince başka yöntemle yapılmasına karar verilmemiş ise aşağıdaki yöntemlerden biriyle yapılır.

1- Tüm üyelerin katılı ile,
2- Önseçim tarihinden 45 gün veya daha önce seçilmiş ilçe kongre üyelerinin katılımı ile,
3- İl, ilçe ve beldelerin Seçilmiş Yönetim Kurulu, başkan ve üyelerinin il disiplin kurulu üyelerinin, partili milletvekillerinin, önseçimlerden önceki kurultaya, delege sıfatı ile katılmış kurucu üyelerin, kurultay il delegelerinin, partili belediye başkanlarının, partili belediye meclis ve il genel meclisi üyelerinin, parti üyesi olan mahalle ve köy muhtarları ve ihtiyar heyeti üyelerinin katılımı ile yapılır.

İl yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile disiplin kurulu üyeleri merkez ilçede, milletvekilleri o seçim çevresindeki ilçelerin herhangi birinde, kurucu üyeler ikamet ettikleri, kurultay il delegeleri, belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, il genel meclis üyeleri seçildikleri ilçelerde, mahalle ve köy muhtarları ile ihtiyar heyeti üyeleri mahalle ve köyün bağlı olduğu ilçelerde oy kullanırlar.

4- Parti meclisinin kararı ile 3 nolu yöntemle sayılanların, kısmen veya tamamen 1 veya 2 no'lu yöntemlerde yazılı üyelerle birlikte katılımı ile,

Bir seçim çevresinde önseçim sadece bir yöntemle yapılır.

Parti Meclisi hangi seçim çevresinde bu yöntemlerden hangisinin uygulanacağını veya belirlediği diğer yöntemi önseçim tarihinden en az 45 gün önce o seçim çevresinde il ve ilçe başkanlıklarına bildirir.

Milletvekilliği Adaylarının Merkez Yoklaması ile Belirlenmesi

Madde 62- Parti meclisi, parti çıkarlarını ve yörenin özelliklerini göz önünde tutarak belirlediği seçim çevrelerinde, o çevrelerdeki yönetim kurullarının da Görüşlerini alarak adayları ve sıralarını saptayabilir.

Bir seçim çevresinde parti örgütünün bulunmaması, gösterilmesi gerekenden az sayıda Başvuru olması, önseçim sonuçlarının yetkililerce geçersiz sayılması, aday listeleri kesinleşmeden listelerde boşalma olması ve listedeki sıraya göre kaydırılması sonunda boşlukların doldurulamaması durumlarında adaylar ve sıralama parti meclisince belirlenir.

Ön seçimlerde eşit sayıda oy almış olanların öncelik sırası da parti meclisince belirlenir.

Merkez yoklaması ile aday belirlenmesinde uygulanacak yöntem ve işlemler "Adaylık Yönetmeliği"nde gösterilir.

Önseçim Seçmen Listesinin Verilmesi, Asılması ve İtirazları

Madde 63- Parti meclisince önseçim yapılmasına karar verilmiş seçim çevresinde, 61'inci maddeye göre belirlenmiş önseçim seçmenlerinin listesi ve üye yazım defterleri önseçim tarihinden en az 30 gün önce, İlçe Yönetim Kurullarınca İlçe Seçim Kuruluna verilir.

Önseçim seçmen listeleri önseçimden 25 gün önce parti binası ve İlçe Seçim Kurulu binasına asılır. Parti üyeleri listelerin asıldığı tarihten başlayarak 15 gün içinde yazı ile İlçe Seçim Kuruluna itiraz edebilirler. İtirazlar hakkında İlçe Seçim Kurulunun vereceği kararlara göre önseçim seçmen listesi düzeltilir.

Aday Adaylarının Bildirilmesi

Madde 64- Genel Başkanlıkça aday adaylarının listesi önseçim gününden en az yirmi gün önce saat 17.00'ye kadar Yüksek Seçim Kuruluna ve ilgili İl ve İlçe Seçim Kurullarına bildirilir.

Adayların Bildirilmesi

Madde 65- Genel Başkanlık Yüksek Seçim Kurulunca gönderilen önseçimle belirlenmiş parti aday listelerine merkez adaylarını katarak seçim çevrelerine göre düzenlenecek parti aday cetvellerini Yüksek Seçim Kuruluna önseçim gününden en geç 10 gün sonra verir.

Eksiklerin Tamamlanması

Madde 66- Aday listeleri kesinleşmeden, bu listelerde boşalma olursa ve listedeki sıraya göre kaydırma sonunda da boşluklar doldurulamazsa, eksiklikler, yasal süresi içinde Genel Merkez Örgüt Kurulunca tamamlanır.

Uygulanacak Kurallar

Madde 67- Milletvekili adaylarının saptanması için yapılacak önseçimlerde ve bu seçimlerin öncesinde ve sonrasında, yasa kurallarına uyulur.

Milletvekili adaylığına başvurma, aday adayları ile adaylarla ilgili yapılacak incelemelerin kurulları ve yöntemleri, adaylığa başvuranlardan ve adaylardan alınacak ödentinin yasal çerçeve içindeki ölçüleri, adayların belirlenmesinde yerine getirilecek işlemler ve adaylıklar ilgili öteki konular, yasaya ve tüzüğe uygun olarak hazırlanacak "Adaylık Yönetmeliği"nde ayrıntılı biçimde gösterilir.

Yerel Yönetim Seçimlerinde Parti Adaylarının Belirlenmesi ve Adayların Parti Üyeliği

Madde 68- Yerel Yönetim seçimlerinde parti adaylarının nasıl belirleneceği, yasalarda ve tüzükte milletvekili adayları için öngörülen kurallar ve yöntemler de esas alınarak ve yerel yönetim seçimlerinin özellikleri göz önünde tutularak, "Adaylık Yönetmeliği"nde gösterilir.

Yerel yönetimlerle parti örgütünün ve üyelerinin işbirliğini ve ilişkilerini ve ortak seçim çalışmalarını düzenleyen ayrıntılı kurullara ise, "Yerel Yönetimlerle İlişkiler Yönetmeliği"nde yer verilir.

Seçilen adaylar seçilmeleri ile birlikte partinin üyesi olurlar. Seçilemeyenlerin üye kayıtları tüzüğün üye yazımı ve yazım yenileme hükümlerine göre yapılır.

ALTINCI BÖLÜM HÜKÜMET

Hükümet Kurma, Hükümete Katılma ve Hükümetten Ayrılma

Madde 69- Hükümet kurulmasına, karma hükümetlere katılmaya veya Partinin hükümetten ayrılmasına karar vermeye, Parti Meclisi yetkilidir. Partinin TBMM grubu varsa, bu yetki kullanılmadan önce, grubun görüşü alınır.

Partili Başbakan, Parti Meclisinin ve grubun Görüşünü aldıktan sonra, bu görüşler hükümetten ayrılmama doğrultusunda olsa bile, gerek görürse hükümetten ayrılabilir.

Partinin kurduğu hükümette, bakanları, partili başbakan belirler. Partinin katıldığı hükümete verilecek partili bakanlar konusunda da başbakanın muhatabı, genel başkandır.

Hükümet-Parti İlişkileri

Madde 70- Partili bakanlar, parti programına, partinin genel politika kararlarına, hükümet programına ve kararlarına aykırı davranamazlar.

Genel Başkan, partinin kurduğu veya katıldığı hükümetle parti organları arasında uyum sağlamakla görevlidir. Tüm parti organları ve üyeleri, hükümetin başarısı için çalışmakla; hükümetin politikalarını ve kararlarını halka anlatmakla; halkın bunlara desteğini sağlamak üzere çaba göstermekle; ve halkın istek, eğilim ve beklentilerini, parti aşamaları yoluyla, hükümete aktarmakla yükümlüdürler.

Hiçbir parti organı veya üyesi, başbakana veya bakanlara, yasal olmayan parti programına uymayan veya hükümeti yurttaşlar arasında ayırım gözetmeye zorlayan istekler ulaştıramaz; başbakanın veya bakanların kamu görevleri için yetkili oldukları atamalara karışamaz; genel istekler dışında, özel sektör Kuruluşların özel işleri veya istekleri ya da kişilerin özel çıkarları için aracılık edemez.

Başbakan veya bakanlar, parti dışından da gelebilecek bu tür istekleri kabul etmezler.

Devlet ve toplum düzenine ilişkin parti programı hükümlerinin ve parti kararlarının, parti hükümette bulunduğu sırada uygulamaya geçirilebilmesi için gerekli ayrıntılı hazırlıkların, parti muhalefetteyken tamamlanmasına çalışır. Parti hükümetteyken de parti organları ve üyeleri bu konuda hükümete yardımcı olurlar.

Partinin kurduğu veya katıldığı hükümetçe hazırlanan yasalar, gizliliği zorunlu kılan durumlar dışında, yasama organına sunulmadan önce, gerek doğrudan doğruya partili başbakan ve bakanlarca gerek parti üyeleri ve partili milletvekilleri aracılığı ile, kamuoyunun değerlendirmesine sunulur; yasa konusuyla doğrudan veya dolaylı ilgili bulunan toplum kesimlerinin görüşleri alınır; ve tasarılar son biçimleri, bu yollardan kamuoyu katılımıyla olgunlaştırılarak verilir. TBMM'ne sunulmadan önce, tasarıları, toplumun olabildiğince geniş ölçüde benimseyip destekleyeceği duruma getirmek için gereken çaba gösterilir.

Hükümette Görev Alacak Parti Meclisi ve Grup Üyeleri

Madde 71- Partinin kurduğu veya katıldığı hükümete, genel sekreter ve grup başkan vekilleriyle yöneticileri, bu görevleri de üzerlerinde tutarak katılamazlar.

Parti Meclisi'nin genel sekreter dışındaki üyelerinden herhangi birinin bakanlığı söz konusu olduğunda, kurul üyeliğini sürdürüp sürdürmeyeceğine, genel başkanla genel sekreter iş yükünü göz önünde tutarak, birlikte karar verirler.

YEDİNCİ BÖLÜM KATILIM, EĞİTİM VE YAYIN

Her Üyeye Görev ve Toplu Çalışma

Madde 72- Demokratik Sol Parti'nin yapısında, işleyişinde ve toplum sorunlarına yaklaşımında, gerek üyelerin gerek tümüyle halkın, sürekli ve etkin katılımını, sorunlara dayanışma içinde çözümler oluşturması ve yönetimde etkili olabilmek için gereken bilgilerle sürekli donatılması, temel kuraldır.

Bu kuralın gereği olarak:

* Her köyde ve mahallede, Değişik toplum kesimlerinde, sandık sayısının en az dokuz katı partili üye bulunması ve bu sayının, parti programına ve ilkelerine uygunluk gözetilerek, sürekli artırılması için çaba gösterilir. Üyeler arasında, çalışan halk kesimlerinin, ülkede hakça bir sosyal güçler dengesi oluşumuna katkıda bulunmak üzere ağırlıklı yeri olması göz önünde tutulur. Üyeler arasında kadınların da çok sayıda yer alması özendirilerek, siyasal katılım olanakları genişletilir ve yeni kuşaklar için demokratik eğitimin evden başlayacağı bir ortam oluşturulur.

* Tüm üyeler, kendi sandık bölgelerinde, mahalle veya köylerinde, topluca, siyasal, sosyal, eğitsel ve kültürel çalışmalarla ve Araştırmalarla görevlendirilirler.

* Üyelerin kendi sandık bölgelerindeki ve yörelerindeki seçim çalışmaları süreklidir; bir seçimin ardından bir sonraki seçim için çalışmalara başlanır.

Seçim konusunda ilgili yasaların öngördüğü parti görevlileri, her seçimden sonra, yöredeki partililerin de görüşleri alınarak, ilçe yönetim kurullarınca belirlenir. Bu görevlilere, sandık bölgele- rindeki ve yörelerindeki tüm partililerin etkin yardım ve katkıları sağlanır. görevliler arasında, görevlilerle üyeler arasında, gereken işbirliği ve dayanışma kurulur. Görevlerinde gereken çabayı göstermediği saptananlar değiştirilir.

* Gerek üyeler arasında, gerek üyelerle örgüt arasında, sürekli iletişim ve karşılıklı düşünce ve bilgi akımı sağlanır.

* Her sandık bölgesindeki, her mahalle veya köydeki üyeler, aralarında sürekli değerlendirme, planlama, eğitim ve öz eğitim toplantı ve çalışmaları yaparlar; gereken konularda araştırma grupları oluştururlar. Tüm üyeler, kendilerini ilgilendiren konularda ve yerel sorunlar üzerinde araştırmacılığa özendirilip yöneltilir. Bu Çalışmaların, Araştırmaların, toplantıların eşgüdümü ilçe ve il yönetim kurullarınca yapılır; sonuçları da yine bu kurullarda toplanarak değerlendirilir.

* Üyeler, topluca, ülke sorunlarının çözümüne katkıda bulunurlar; yöresel sorunların halk dayanışmasıyla çözümünü özendirirler; sosyal hizmet çalışmalarının yanı sıra, kültür, eğitim, sanat ve kitle sporu çalışmalarına da destek olurlar.

Üyelerden, demokratik sol anlayışı benimsemiş yurttaşlar olarak, kendi yörelerindeki halkın her alanda örgütlenmesine katkıda bulunmaları, yardımcı olmaları ve toplumsal örgütlerde etkinlik göstermeleri beklenir.

Bu gibi Çalışmaların dışa dönük olanları, parti faaliyeti olarak yürütülemez; üyeler, dışa dönük bu tür Çalışmalarda, demokratik sol dünya Görüşünü benimsemiş yurttaşlar olarak, topluma hizmet, demokrasiye ve gelişmeye katkı anlayışıyla davranırlar.

Toplu çalışmalar için bir araya gelmelerinin, örgüt birimleri niteliği ve görüntüsü edinmemesi ve yasalarda veya tüzükte belirli organlara tanınmış yetkilerin devri biçimini almaması, temel kuraldır. Toplu çalışmalar, parti görevlerinin ve toplum hizmetlerinin yerine getirilmesinde tüm üyelerin katılımını sağlamaya ve etkili kılmaya yöneliktir. Bu Çalışmalar, herhangi bir örgütsel görev aşamalandırılması olmaksızın, arkadaşlık, komşuluk ve yurttaşlık hukuk ve dayanışması içinde veya örf ve adet çerçevesinde yürütülür. Toplu çalışmalara her üye eşit haklarla katılır.

Her üyenin sürekli ve etkin katılımının ve toplu çalışmaların düzenleniş biçimleri ve uygulamaya ilişkin ayrıntıları, konuya göre, "Çalışma Kuralları", "Danışma ve Araştırma", "Eğitim", "Seçim Çalışmaları", "Yerel Yönetimlerle İlişkiler" yönetmeliklerinde belirtilir. Köy ve mahallelerdeki seçim bürolarının ne zaman ve nasıl kurulacağı ve Çalışma konu ve kuralları "Seçim Çalışmaları Yönetmeliği"nde belirtilir.

Sürekli Eğitim

Madde 73- Genel Sekreterlik, Merkez Araştırma Kurulunun yardımıyla, tüm örgüt birimlerine ve üyelere yönelik sürekli eğitim programları düzenler.

Partililerin komşuluk ilişkileri içinde geliştirecekleri öz eğitim çalışmalarına yardımcı yayınlar da Genel Sekreterliğin gözetiminde sağlanır. Parti içi eğitimde, eğitim ve öz eğitim uzmanları yetiştirilmesine öncelik verilir ve aşağıdaki amaçlar gözetilir.

* Parti Programının ve Tüzüğü'nün ve Atatürk Devriminin özümlemesi.

* Demokratik sol kültürün geliştirilip yaygınlaştırılması.

* Siyasal, sosyal ve ekonomik konularda bilginin genişletilip derinleştirilmesi.

* Sanatın, kültürün ve sporun etkin katılımı geliştirilmesi.

* Yasal hak arama yolları, demokratik toplantı ve ortak davranış kuralları ve yöntemleri konusunda gerekli bilgilerin yaygın biçimde edinilmesi.

* Siyasal ve sosyal yaşamı parti çalışmalarını, seçim çalışmalarını, kooperatifçiliği, sendikacılığı ve her türlü toplumsal örgütlenmeyi ilgilendiren yasalar konusunda üyelerin bilgili kılınması ve toplumda örgütlenme kültürünün geliştirilmesi.

* Güncel gelişmelerin, o arada dünya olaylarının izlenmesi ve Demokratik Sol açıdan değerlendirilmesi.

* Halk ve çevre sağlığı ve ev ekonomisi konularında gerekli bilgilerin yaygınlaştırılması; ülkenin ve yörelerin tarihsel, sosyal, ekonomik, kültürel ve doğal özelliklerinin öğrenilip öğretilmesi.

* Ekonomik ve teknolojik gelişmelerin ve verimli üretimin ve işletmeciliğin gerektirdiği bilgi ve yetenekleri tüm partililerin edinmesi ve partililerin bunları, halka yayarak, yurttaşların is edinmelerine ve ekonomik durumlarını iyileştirmeye o yolda katkıda bulunabilecek biçimde yetiştirilmesi.

Üyeler için, seçimle gelinecek görevlere adaylık, parti içi eğitimden geçmiş olma Koşuluna bağlıdır.

Bu konularla ilgili ayrıntılar "Eğitim Yönetmeliği"nde yer alır.

Yayınlar, Açıklamalar ve Eğitim Programları

Madde 74- Parti adına yapılacak açıklamalar, örgüt birimlerince araştırma ve danışma kurullarınca yapılacak yayınlar ve parti içi eğitim için hazırlanacak programlar ve metinler, başkanlık kurulunun gözetim ve denetimindedir.

Ancak, başkanlık kurulu, parti politikalarının, kararlarının ve görüşlerinin demokratik katılım yoluyla oluşmasını sağlamakla da yükümlüdür. Politikalar, kararlar ve görüşler, partide tüm üyelere

katılım olanağı veren bir düşünce ve tartışma özgürlüğü ortamında oluşturulduktan sonra, yetkili organlarca, tüm partilileri bağlayıcı duruma getirilir ve kamuoyuna tutarlı biçimde açıklanır.

Uygulama ve Yasama Hazırlığı

Madde 75- Parti programının, politikalarının ve kararlarının devlet ve toplum yaşamına yansıtılıp uygulanışı ve ilgili ayrıntılı hazırlıklar, başkanlık kurulunca, Araştırma ve Danışma kurul ve gruplarının yardımıyla, tüm üyelerin katkısıyla, ilgili toplum kesimlerinin ve genel olarak halkın görüşleri de alınarak yapılır.

Yasama çalışmaları konusunda da öyle davranılır.

Böyle bir demokratik katılımı ve yöntemle yapılan uygulamaya ve yasamaya ilişkin hazırlıklar, yetkili organlarca kesinleştirildikten sonra, bunların olabildiğince geniş ölçüde kamuoyuna anlatılması ve benimsetilmesi için, tüm üyelerce çaba gösterilir.

Çıkarılacak yasalar için, bunların TBMM’de görüşülmesinden önce, halk desteğini sağlamaya önem verilir.

Yerel Yönetimlerin Çalışmalarına Katılım

Madde 76- Yerel yönetim çalışmalarının halk katılımı ve desteği sağlandığı oranda topluma yararlı olacağı ve sağlıklı yürüyeceği göz önünde tutularak, her köy ve mahalledeki partililer, komşuluk ve yurttaşlık dayanışması içinde, yerel sorunların çözümüne halk katılımını sağlamak için çaba gösterirler. Bu çabayı gösterirken, demokratik sol doğrultuda davranırlar. Fakat yurttaşlar arasında partilere veya siyasal eğilimlerine göre ayırım gözetmezler.

SEKİZİNCİ BÖLÜM DİSİPLİN VE DENETİM

Disiplin Kurulları

Madde 77- Partinin disiplin isleri, Merkez Disiplin Kurulu, TBMM grubu disiplin kurulu ve il disiplin kurulları tarafından yerine getirilir.

Genel Merkez Örgüt Kurulu gerekli gördüğü ilçelerde de disiplin kurulu kurulmasına karar verebilir.

Partinin disiplin kurulu üyeleri, kongrelerle TBMM grubu üyeliği dışında, partinin herhangi bir organında veya kurulunda görev alamazlar; ve partiden herhangi bir biçimde gelir sağlayamazlar.

Bir disiplin kurulunda görev alan kimse, başka bir disiplin kurulunda görevli olamaz.

Eşlerle bir ve ikinci derecedeki kan hısımları ve sıhri hısımları aynı disiplin kurulunda görev alamazlar ve bunlarla ilgili kararlara katılamazlar.

Üyeleri disiplin kurullarına verme yetkisi taşıyan organ ve kurulların bu konudaki kararları ile disiplin kurullarınca verilen cezalar, kongrelerde görüşülemez ve karar konusu yapılamaz.

Merkez Disiplin Kurulu

Madde 78- Merkez Disiplin Kurulu, Kurultayca gizli oy ve açık ayrımla, seçilen on beş üyeden oluşur. Bir sonraki Kurultayda yenileri seçilinceye kadar görev yapar. Bu kurula seçilecek üye adedince oy pusulasına “yedekler” başlığı ile isimler eklenerek yedek üyeler aynı usulle seçilir.

Eşit oy durumunda ad çekimi yapılır.

Kurultay, yedek üyelerin ayrıca seçimini de kararlaştırabilir. Aday sayısı 21’ den azsa bu zorunludur.

Merkez Disiplin Kurulu, gerektikçe Genel Merkez Örgüt Kurulunun duyurusu üzerine toplanır.

Partinin programına, tüzüğüne, bağlayıcı kararlarına veya genel tutumuna aykırı görülen milletvekilleri Genel Başkan’ın istemiyle veya Genel Merkez Örgüt Kurulunun veya grup yönetim kurulunun kararıyla, ya da grup genel kurulunun salt çoğunluğunun kararıyla, merkez disiplin kuruluna verilir.

Genel Başkan veya kararı alan kurul, hakkında disiplin işlemi istenen üyenin, merkez ve grup disiplin kurullarından oluşacak ortak disiplin kuruluna verilmesini de kararlaştırabilirler.

Ortak disiplin kuruluna merkez disiplin kurulu başkanı başkanlık eder.

Hükümetten ayrılma kararına uymayan veya hükümete katılmama kararına karşın bakanlık kabul eden partili, üyelikten kesin olarak çıkarılmayı gerektiren parti suçu işlemiş olur; ve Genel Merkez Örgüt Kurulunca, kesin çıkarma istemi ile, merkez disiplin kuruluna verilir.

Merkez Disiplin Kurulu kararları kesindir.

TBMM Grubu Disiplin Kurulu

Madde 79- TBMM grup disiplin kurulu, grup genel kurulunca, gizli oy ve açık ayrımla en az iki yıl için seçilen yedi üyeden oluşur.

Seçilenlerin dışında kalan adaylar arasında en az oyla seçilenin yarısından az oy almamış olanlar; aldıkları oy sırasına göre, yedek üyelerdir. Eşit oy durumunda ad çekimi yapılır.

Grup genel kurulu, yedek üyelerin ayrıca seçimini de kararlaştırabilir. Aday sayısı, disiplin kuruluna seçilecek üye sayısının üç katından azsa bu zorunludur.

Grup kararlarına, disipline ve iç yönetmeliğine aykırı davranışları görülen grup üyeleri grup yönetim kurulu kararı ile ya da grup genel kurulunun salt çoğunluğunun kararı ile grup disiplin kuruluna verilirler.

Grup disiplin kurulunun Çalışmalarıyla ve yetkileriyle ilgili öteki konular, "Grup İç Yönetmeliği"nde ve "Disiplin Yönetmeliği"nde yer alır.

İl Disiplin Kurulu

Madde 80- İl Disiplin Kurulu il kongresince gizli oy açık ayrımla seçilen 5 üyeden oluşur. Bir sonraki il kongresinde yenileri seçilinceye kadar görev yapar.

Bu kurula seçilecek üye adedince oy pusulasına "yedekler" başlığı ile isimler eklenerek yedek üyeler aynı usulle seçilir.

Genel Merkez Örgüt Kurulunca kurulmasına karar verilmiş ilçelerde ilçe disiplin kurulları 5 kişiden az olamaz ve bir sonraki ilçe kongresinde yenileri seçilinceye kadar görev yaparlar. Bu kurula seçilecek üye adedince oy pusulasına "yedekler" başlığı ile isimler eklenerek yedek üyeler aynı usulle seçilir. Eşit oy durumunda ad çekimi yapılır.

Tanım ve Kurallar

Madde 81- Üyelerin, Parti Tüzük ve Programına, Kurultay ve yetkili organ kararlarına, parti ilkelerine ters düşen, partide aldıkları görevle ve sorumlulukla bağdaşmayan, genel parti doğrultusuyla uyumsuzluk niteliği taşıyan veya partiye zarar veren tutumları, davranışları ve eylemleri, parti suçudur.

Parti suçu isleyenlerin parti ile ilişkilerinin kesilmesi veya sınırlanması veya kendilerine tüzükte öngörülen disiplin yaptırımları uygulanması, disiplin cezasıdır.

Parti Suçunu saptama cezalandırma görevi ve yetkisi disiplin kurullarındadır.

Bir davranışın veya eylemin yargı organlarıncı soruşturma veya kovuşturma konusu olması, ayrıca parti açısından disiplin işlemine engel değildir.

Disiplin kurulu üyeliğine aday olabilmek ve seçilebilmek için disiplin cezası almamış olmak gerekir.

Disiplin Kurullarının Yetki Alanları

Madde 82- Değişik disiplin kurullarının yetki alanları aşağıda gösterilmiştir.

a) Merkez disiplin kurulunun yetki alanı:

* Merkez organlarında görevli alanlarca işlenen parti suçları.

* TBMM üyelerinin yasama Çalışmaları dışındaki eylemlerinden doğan parti suçları.

* İl yönetim ve disiplin kurulu üyelerince, il merkezi belediye başkanlarıncı, büyük kent belediyesine bağlı belediye başkanlarıncı işlenen parti suçları.

Bu kimseler hakkında disiplin işlemi, Genel Merkez Örgüt Kurulunun istemi üzerine yapılır.

b) İl disiplin kurulunun yetki alanı:

* İlçe yönetim ve disiplin kurulu üyelerince, üyelerce, ilçe belediye başkanlarıncı ve il genel meclisi ve il ve ilçe belediye meclisi üyelerince işlenen parti suçları.

Bu kimseler hakkında disiplin işlemi, il yönetim kurulunun istemi üzerine yapılır.

* Belde başkan ve belde yönetim kurullarınca islenen parti suçları.

* Beldelerdeki Belediye Başkanları ve Belediye Meclisi üyelerince islenen parti suçları.

Bu kimseler hakkında disiplin işlemi yapılması için ilçe veya belde yönetim kurulları İl Disiplin Kuruluna; disiplin kurulu bulunan ilçelerde İlçe Disiplin Kuruluna Başvurur.

c) TBMM Grubu disiplin kurulunun yetki alanı:

* Partili TBMM üyelerinin grup disiplinine, grup iç yönetmeliğine, grubun bağlayıcı kararlarına aykırı davranışlarından doğan parti suçları.

Bu durumlarda disiplin işlemi, grup yönetim kurulunun veya grup genel kurulunun istemi üzerine yapılır.

d) Disiplin Kurullarına sevk isteminde bulunan kurullar :

*Disiplin kuruluna sevk edilen kimse için tüzüğün 88. maddesinde belirtildiği şekilde parti içindeki görevlerinden, önlem niteliğinde olmak üzere derhal uzaklaştırma isteminde bulunabilirler. Önlemler olarak disiplin kuruluna sevk edilen üyeler, parti içi seçimlerle ilgili çalışmalara katılamazlar, aday olamazlar ve başka adayların lehinde veya aleyhinde çalışma yapamazlar.

Haklarında önlem kararı verilen üyeler, bu önlem istemine karşı sevk edildikleri disiplin kuruluna itirazda bulunabilirler. Bu istek disiplin kurulu tarafından 7 gün içinde karara bağlanır, bu karar kesindir.

İl, ilçe ve belde yönetim kurullarının disiplin işlemi istemeye yetkili olduğu konularda, bu yetki, doğrudan doğruya Genel Merkez Örgüt Kurulunca da kullanılabilir.

Partinin Kapatılmasına Neden Olabilecek Durumlar

Madde 83- Yasaya göre bir siyasal partinin kapatılmasına neden olabilecek eylemlerle ve konularla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığının istemlerine ilişkin kararlar, doğrudan doğruya Genel Merkez Örgüt Kurulunca verilir. Kurul, bu istemlerin gereklerini gecikmesiz olarak yerine getirir.

Ancak Genel merkez Örgüt Kurulu, Başsavcılıktan gelen istemin haksız olduğu kanısına varırsa ve konunun Başsavcılıkça Anayasa Mahkemesine götürülmesinde sakınca görmezse, isteme uymaya bilir. İsteme uymama kararını, en geç beş gün içinde, gerekçeli olarak, kamuoyuna açıklar ve il başkanlıklarına, merkez disiplin kuruluna ve TBMM grubuna duyurur.

Merkez disiplin kurulu, TBMM grubu ve il yönetim kurulları, en geç beş gün içinde, ayrı ayrı toplanırlar ve durumu Görüşürler. İl yönetim kurullarının konuyla ilgili toplantılarına, her ilin ilçe başkanlarıyla il disiplin kurulu üyeleri de katılırlar. Bu toplantılardan herhangi birinde Genel Merkez Örgüt Kurulunun Görüşüne aykırı bir Görüş egemen olursa, derhal kurula bildirilir. Genel Merkez Örgüt Kurulu hemen toplanarak, yasada belirtilen 30 günlük sürenin yarısı dolmadan, konuyu bir daha Görüşür. Genel Merkez Örgüt Kurulu, Başsavcılığın istemine uymama kararında direnirse, genel başkan, on gün içinde, yalnızca bu konuyu Görüşmek üzere Kurultayı olağanüstü toplantıya çağırır.

Kurultayın kararı kesindir.

Başsavcılığın istemi üzerine partiden çıkarılan üye, yargı organı kararı ile aklanırsa, Genel Merkez Örgüt Kurulu, ilk toplantısında durumu görüşerek, çıkarılan üyenin, asıl üye olarak partiye yeniden yazımını kararlaştırabilir. Durum ilgili ilçe yönetim kuruluna bildirilir. Çıkarılan üye de üyeliğinin yenilenmesini istiyorsa, ilçe ve il yönetim kurullarınca ve Genel Merkez Örgüt Kurulunca gereği yapılır.

Disiplin Suçları ve Cezaları

Madde 84- Disiplin Kurullarının görev ve yetki alanına giren parti suçları aşağıdadır.

- 1- Tüzüğe ve yönetmeliklere aykırı davranmak.
- 2- Yetkili organlarca verilen görevleri yapmaktan kaçınmak.
- 3- Partiye zarar verici davranışlarda veya açıklamalarda bulunmak.
- 4- Özel yaşamında, partinin güvenirliliğine zarar verici davranışlarda bulunmak.
- 5- Partilerin kişiliği ile uğraşmak.
- 6- Görev verilmemiş konularda kendini görevli gibi göstermek.
- 7- Partinin yetkili organlarınca kendisine verilen yetkiyi veya kendisine gösterilen güveni kötüye kullanmak.
- 8- Kapalı toplantılarda Görüşülenleri açıklamak.

- 9- Partinin genel tutumuna ve doğrultusuna ters düşen kuruluşlara, yetkili organların uyarısına karşın, üye olmak; veya bu tür kuruluşların çalışmalarına katılmak veya yardımcı olmak.
- 10- Kendisinin veya başkasının kişisel çıkarları için partiden yararlanmaya kalkışmak.
- 11- Parti Çalışmaları hakkında, partililer veya partiye üyelik için başvuranlar hakkında, yetkili organlara bilerek yanlış bilgi vermek veya üyelik için başvururken yanlış bilgi vermiş olmak.
- 12- Partinin Programına ve bağlayıcı kararlarına aykırı davranışlarda ve o yönde açıklamalarda bulunmak.
- 13- Partinin genel doğrultusuyla uyumsuzluğa düşmek.
- 14- Partiye ait belgelerde veya kayıtlarda Değişiklik veya hile yapmak.
- 15- Partinin parasını, eşyasını, mallarını veya üyelerce parti çalışmaları veya sosyal çalışmalar için kendisine emanet edilen parayı, eşyayı, malları kişisel çıkarları için veya kötüye kullanmak.
- 16- Seçimlerde partinin veya parti adaylarının aleyhine çalışmak.
- 17- Yetkili organların izni olmaksızın, başka bir parti listesinde veya bağımsız aday olmak.
- 18- Parti Meclisince kurma ve katılma kararı verilmemiş bir hükümette bu kuruldan izin almaksızın üyelik kabul etmek.
- 19- Partiler ve yurttaşlar arasında etnik ayrımcılık, din veya mezhep ayrımcılığı veya “yerli-yabancı” ayrımcılığı gütmek.
- 20- Partinin doğrultusuna veya temel ilkelerine aykırı veya Partinin bütünlüğünü bozmaya veya sarsmaya yönelik Çalışmalar veya eylemler yapmak, yahut bu tür çalışmalara veya eylemlere katılmak veya katkıda bulunmak.
- 21- Adaylıkların Kesinleşmesinden sonra adaylıktan çekilmek.
- Disiplin cezaları en hafifinden ağırına doğru, “uyarı”, “kınama”, “üyelikten geçici çıkarma”, “üyelikten kesin çıkarma” olup, bunlardan;
- * Uyarı: yazılı olarak dikkat çekmedir.
  - * Kınama: yazılı olarak kusur bildirmedir.
  - * Üyelikten geçici çıkarma: Parti ile ilişkin üç aydan 12 aya kadar kesilmesi’dir.
  - * Üyelikten kesin çıkarma: Parti ile ilişkin sürekli kesilmesi’dir.
- Birinci fıkrada yazılı Parti suçlarına verilecek cezalar aşağıdadır:
- * 1, 2, 3,4 ve 5’inci bentte yazılı suçlara, uyarı cezası verilir.
  - * 6, 7, 8, 9, 10 ve 11’inci bentte yazılı suçlara, kınama cezası verilir.
  - * 12, 13, 14 ve 15’inci bentte yazılı suçlara, üyelikten geçici çıkarma cezası verilir.
  - * 16, 17, 18, 19, 20 ve 21’inci bentte yazılı suçlara, üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.
- Yukarıda sayılan Parti suçlarını kışkırtan veya özendirenlere, altıncı ve onu izleyen bentlerde yazılı suçlar için üçüncü fıkrada öngörülen cezaların bir derece hafifi, ilk beş bentte yazılı suçlar için öngörülen cezalar ise aynen uygulanır.
- Disiplin cezası verilmesine neden olan tutum, davranış veya eylem yinelenirse, bir derece ağır ceza uygulanır.
- Kınama cezası alanlar, altı ayla bir yıl arası bir süre için kurullara seçilemezler; seçilmiş iseler görevden alınırlar.
- Geçici çıkarma cezası alanlar, ceza süresi içinde üyelere tanınan hakları kullanamazlar, ancak üyelikle ilgili tüm yükümlülükleri sürer.
- TBMM grubu veya yerel yönetim grubu üyelerine verilen geçici veya kesin çıkarma cezaları, gruptan da geçici veya kesin çıkarılma sonucunu doğurur.
- Kınama cezası alanların, ceza süresi içinde milletvekili veya yerel yönetim seçimlerine parti adayı olarak katılıp katılmayacaklarına Genel Merkez Örgüt Kurulu karar verir.
- Geçici olarak üyelikten çıkarılan üyenin tutum ve davranışları güven verici olursa, milletvekili veya yerel yönetim seçimleri dönemi baslarken cezası, ilgili disiplin kurulunun da uygun görmesi durumunda, Başkanlık Kurulunun önerisi ile Parti Meclisince kaldırılabilir.
- Cezalandırılması istenen üye hakkındaki karar, bu kararı veren disiplin kurulunca, ilgili üyeye yazılı bulunduğu ilçenin yönetim kuruluna ve başka bir kurulca istenmişse, o kurula, derhal yazılı olarak bildirilir.
- Disiplin kurulu kararlarında cezaların yürürlük tarihleri de belirtilir.
- Uyarı, kınama, geçici çıkarma ve kesin çıkarma cezaları, üyenin yazılı bulunduğu belde veya ilçedeki üye kayıt defterine işlenir; ve Genel Merkez Örgüt Kuruluna da bildirilir.

Disiplin Kurullarının Çalışma Kuralları

Madde 85- Disiplin kurulları, ilk toplantılarında, üyeleri arasından bir başkanla bir sekreter üyeyi, gizli oyla seçerler.

Özürsüz olarak bir yılda üç toplantıya katılmayan disiplin kurulu üyelerinin üyelikleri düşer.

Disiplin kurulları üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğu ile karar verir. Ancak üyelikten kesin çıkarma cezası için, üye tamsayısının çoğunluğunca karar verilmesi gereklidir.

Disiplin kuruluna verilen üyenin yazılı veya sözlü savunma hakkı vardır. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye bildiriminden başlayan 15 gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla islenen disiplin suçlarına bu süre yedi gündür. Savunma süresini geçirenler bu hakkı kullanmak istemiyor sayılırlar. Savunmaya çağrı, disiplin kurulu başkanlığınca, yazılı olarak, üyenin başvuru belgesindeki adresine veya bilinen başka adreslerine yapılır. Savunmaya çağrı yazısında, uygulanması istenen disiplin cezası ile bu ceza isteminin nedenleri açıkça belirtilir.

Seçimler sırasında, yayın yoluyla veya herkesin gözü önünde islenen suçların kovuşturulmasında öngörülen süreler yönetmelikle kısaltılabilir.

Disiplin kurulları, incelemeleri belgeler üzerinde yapabilecekleri gibi, tanık da dinleyebilirler.

Kesinleşen disiplin cezası, ilgili yönetim kurulunca, aynen ve süresinde uygulanır.

Kesin çıkarmayı gerektiren fiiller hariç, bir yıl içinde disiplin kuruluna bildirilmemiş fiiller hakkında disiplin işlemi yapılmaz.

Yönetim kurulları ve bilgilerine veya tanıklıklarına gerek duyulan üyeler, disiplin kurullarının incelenmesini kolaylaştırmak ve isteklerine süresinde yanıt vermek zorundadırlar.

Disiplin kurulları, ceza istemine neden olan eylemlerle bağlıdırlar.

İtiraz

Madde 86- Merkez disiplin kurulunun, grup disiplin kurulunun ve merkez ve grup ortak disiplin kurulunun kararları kesindir.

İl disiplin kurulunun uyarma veya kınama cezalarına ilişkin olarak verdiği kararlar kesindir. Bu kurulun uyarma ve kınama cezası dışındaki cezalara ilişkin kararlarına karşı, cezalandırılan üye veya il yönetim kurulu, yedi gün içinde merkez disiplin kuruluna itirazda bulunabilir.

Disiplin kurulu bulunan ilçelerde bu kurulun tüm kararlarına karşı cezalandırılan üye veya ilçe yönetim kurulu veya belde yönetim kurulu kararın yazılı tebliğinden itibaren 7 gün içinde il Disiplin Kuruluna; İl Disiplin Kurulunun uyarma ve kınama cezalarına ilişkin kararları dışındaki kararlarına karşı da üç gün içinde Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edilir.

Merkez Disiplin Kurulu Kararları kesindir.

İl disiplin kurullarının geçici veya kesin çıkarmaya ilişkin cezalar konusundaki kararlarına karşı Genel Merkez Örgüt Kurulu on beş gün içinde, merkez disiplin kuruluna itirazda bulunabilir.

Siyasi Partiler Yasasının 57. maddesinde öngörülen itiraz hakları saklıdır.

Genel Merkez Örgüt Kurulu, il disiplin kurullarından her hangi birinin yetki alanına giren kesin veya geçici çıkarma yaptırımına tabi parti suçları hakkında, olayı ilk derecede inceleyip karara bağlaması istemiyle merkez disiplin kuruluna başvurabilir. Bu durumda, ilgili il disiplin kurulunun kovuşturma ve ceza verme yetkisi merkez disiplin kuruluna geçer.

Üyeliklerde Boşalma

Madde 87- Disiplin kurullarında boşalma olduğunda yedekler sırasıyla çağırılır. Oyların eşit olması durumunda ad çekimi yapılır.

Yedeklerin çağırılmasından sonra üye sayısı üçte ikinin altına düşerse, ilgili birimin olağan kongresine kadar görev yapmak üzere yeni kurul Genel Merkez Örgüt Kurulunca, gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. O arada olağanüstü kongre yapılırsa, seçim o kongrede yenilenebilir.

Aynı durum TBMM grup disiplin kurulu için söz konusu olduğunda, grup genel kurulu yeni disiplin kurulunu seçer.

Önlem Kararı

Madde 88- Partiden geçici veya kesin çıkarma istemiyle bir üyeyi disiplin kuruluna veren yetkili kurul, üyeyi, parti içindeki görevlerinden, önlem niteliğinde olmak üzere, derhal uzaklaştırabilir. Görevinden bu şekilde uzaklaştırılan üye, önlem kararının kaldırılmasını, verildiği disiplin kurulundan, yedi gün içinde isteyebilir. Bu istek disiplin kurulunca ve öncelikle karara bağlanır.

Bağışlama Yetkisi

Madde 89- Kesinleşen parti suçu cezaları, Genel Başkan, Başkanlık Kurulu veya Genel Merkez Örgüt Kurulunun önerisi ile Parti Meclisince Bağışlanabilir. Ancak Başkanlık Kurulu veya Örgüt Kurulu önerisini yapmadan, üyeyi disiplin kuruluna göndermiş olan kurulun görüşünü alır.

Yönetmelik

Madde 90- Parti suçu savlarının incelenmesine, disiplin kurullarının yapacağı kovuşturmalara ve her türlü işleme bu kurulların Çalışma yöntemlerine ve kararlarına itirazlara ve cezaların uygulanmasına ilişkin öteki konular "Disiplin Yönetmeliği"nde düzenlenir.

Disiplin kurulları, uygulamada karşılaşılabilecek gereksinmelere göre "Disiplin Yönetmeliği"nde Değişiklik önerilerini, merkez disiplin kurulunun da uygun görmesi durumunda, bu kurul yoluyla Başkanlık Kuruluna sunarlar.

Denetim

Madde 91- Parti Çalışmalarının ve hesaplarının denetimi için gerekli düzenleme, Başkanlık kurulunca yapılır ve denetçilerin görev ve yetkileri ile ilgili hususlar, Çalışma Kurulları" ve Mali İşlemler" yönetmeliklerinde yer alır.

DOKUZUNCU BÖLÜM DEFTERLER, YAZIM VE YAZIŞMA

Yazışma Kuralları

Madde 92- Gerek parti içi Yazışmalar, gerek örgütün yasalar gereği kamu kuruluşlarıyla veya yargı organlarıyla yapacağı Yazışmalar, Genel Sekreterlikçe, tekdüze kurallara bağlanır ve bu kurallar "Çalışma Kuralları Yönetmeliği"nde gösterilir.

Defter ve Yazım

Madde 93- Partinin, merkez, il ve ilçe ve belde örgüt birimlerinde aşağıdaki defterler ve dosyalar tutulur.

* Üye defteri: Bu defter, mahalle ve köy, il ve ilçe esasına göre tutulur. Üyelik Başvuruları, ilçe merkezlerinde ve Genel Merkez Örgüt Kurulunda tutulacak aday üye yazım defterlerine yazılır. Üyelik Başvuru belgelerinden birer örnek, ilçe ve il merkezlerinde ve Genel merkez Örgüt Kurulunda, alfabetik sıraya göre tutulan dosyalarda saklanır.

* Karar defteri: Parti Meclisi, Başkanlık Kurulu ve Genel Merkez Örgüt Kurulu, il ve ilçe yönetim kurulları, disiplin kurulları, TBMM grubu yönetim kurulu ve yerel yönetim grupları, birer karar defteri tutarlar. Kararlar, alınış sırasına göre ve gün belirterek, deftere geçirilir ve oylamaya katılanlarca imzalanır.

* Yazışma defteri: Tüm örgüt birimlerinde, Yazışmaların belgelenmesi ve kolayca bulunabilmesi amacıyla, yazılış veya alınış gününe ve sırasına göre, gönderilen ve alınan yazılar, gelen ve giden Yazışma defterlerine geçirilir. Gelen yazıların asılları ile, gönderilenlerin örnekleri, gün ve sıra numaralarına göre dosyalanır.

* Gelir-gider defteri: Partinin tüm örgüt birimlerinde birer gelir-gider defteri tutulur. Gelirlerin nerelerden ne zaman sağlandığı harcamaların hangi işler ve yerler için, hangi kararlarla ve kimlere yapıldığı, sırası ile, gelir- gider defterine yazılır ve belgeleri, aynı sıra ile, dosyalanır.

* Demirbaş defteri: Örgüt biriminde bir demirbaş eşya defteri tutulur. Parti adına alınan veya partiye Bağışlanan demirbaş eşya, nitelikleri, ne zaman ve nasıl sağlandığı, Bağışlanmışsa bağışlayanın kimliği ve alınış değeri belirtilerek, gününe ve sırasına göre bu deftere yazılır. Demirbaş eşyanın alınış belgeleri, aynı sıraya göre, dosyasında saklanır.

* Bütün defterlerin sayfaları ve açılış tarihleri, örgüt biriminin bulunduğu yerdeki ilçe seçim kurulu başkanınca mühürlenip onaylanır. Defterler bu işlemten sonra kullanılır.

Yasanın öngördüğü ve tüzüğün belirttiği zorunlu defterler dışında, hangi defterlerin, dosyaların veya kartların nasıl tutulacağı, üye yazımlarının ve başka bilgilerin, teknik olanaklardan da yararlanılarak nasıl saklanacağı ve işlem göreceği ve defterlere, dosyalara, yazım ve yazışmalara, tutulacak kartlara ve öteki bilgi işlemlerine ilişkin ayrıntılı konular, “Çalışma Kurulları” ve “Üyelik İşlemleri” yönetmeliklerinde düzenlenir.

ONUNCU BÖLÜM MALİ İŞLER

Hakça ve Düzenli Gelir Sağlama

Madde 94- Parti Çalışmalarını, her üyenin, manevi olduğu kadar maddi katkısı ile sürdürebilmek için; tüm üyelere partinin sahibi ve sorumlusu olma bilincini pekiştirebilmek için; belirli kişilerin veya çevrelerin partide maddi güçleriyle ağırlık kazanmalarını önlemek için; sosyal adaletin ve Demokratik Sol doğrultunun gereklerine partiye gelir sağlamada da uymak için; ve yasalara uygun olarak, partiye hakça ölçüler içinde sürekli yeterli gelir akısını güvence altına alabilmek için; tüm üyeler, kişisel gelir durumlarıyla orantılı olarak ve tüzüğün ilgili maddesinde belirtilen ölçü ve biçimde, düzenli ödenti öderler. Bu ödentiler yaptırımlara bağlanır.

Ayrıca, üye kimlik kartları ve bunların yenilenmesi yoluyla partiye düzenli gelir sağlanır.

Bağış alınırken kimseye aşırı yük olunmaz.

Bunlar dışındaki gelir sağlama girişimlerinin de Demokratik Sol doğrultuya, partinin amaçlarına ve ilkelerine uygun ve partiyi halka yabancılaştırmayacak türde olmasına; aynı zamanda, partinin eğitim, kültür, sosyal hizmet, dayanışma ve tanıtma çalışmalarında katkıda bulunacak nitelik taşımaya özen gösterilir. Bu amaçlarla düzenlenecek sanat, kültür ve eğlence toplantılarına katılma ücretleri, çalışan halk kesimlerinin gelir durumları göz önünde tutularak belirlenir.

Bu amaçlarla bağış veya ücret karşılığı üyelere veya yurttaşlara sunularak eşya ve yayınlar Genel Merkez Örgüt Kurulunun gözetimine, denetimine ve kararına bağlıdır. Hesapların nasıl işlem göreceği “Mali İşlemler Yönetmeliği”nde gösterilir.

Tüzük gereği olan ödentiler dışında, üyeler, kendi yörelerindeki toplu siyasal veya sosyal çalışmalar ve eğitim ve kültür çalışmaları için gerekli geliri, üyelerin veya yöredeki parti yandaşlarının gelir durumlarına ve gönüllü katkı isteklerine göre yasa ve tüzük kurallarına uygun yoldan toplamaya, aralarında işbirliği yaparak, katkıda bulunurlar. Bu amaçla, toplanan gelirler ve bu gelirlerden yapılan harcamalar, aralarında dayanışma ve işbirliği kuran partililerin sorumlulukları altındadır. Güveni kötüye kullandıkları ve toplanan gelirleri, yasaya veya tüzüğe aykırı olarak veya kişisel amaçla kullandıkları saptananlar hakkında disiplin işlemi uygulanır.

En az dokuzar, en çok 27’er kişilik partili komşu toplulukları, her yıl kendi aralarında belirleyecekleri ve ilçe yönetim kuruluna bildirecekleri üçer üyeyi, kendi adlarına ödenti ve gelir toplamasına yardımcı olmakla görevlendirirler. Bu şekilde görevlendirilen üyeler;

* Üyelik ödentilerinin zamanında toplanarak genel merkez banka hesabına gecikmesiz yatırılması, üye kimlik kartlarına islenmesi, üye kimlik kartlarının yenilenmesi için, kendilerine yetki veren üyelere yardımcı olurlar.

* Genel Merkez banka hesabına yatırılan gelirlerin banka alımdısından birer örneğini, ödemede bulunan üyeye ve ilgili ilçe yönetim kuruluna belirli süreler içinde ulaştırırlar.

* Yörede gelir sağlama çalışmalarına katkıda bulunurlar. Gerek Partinin genel çalışmaları gerek yöresel çalışmalar için, toplanan gelirlerin tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olarak hesaplarının tutulmasına yardımcı olurlar; ayrıca kendileri de bunların hesabını tutarlar.

Parti organı üyeliği niteliği taşımaksızın, her üyeye görev verileceği yolundaki tüzük kuralına uygun olarak ve güven ilkesine göre üstlendikleri bu görevi savsakladıkları veya kötüye kullandıkları saptananlar olursa, haklarında görev kusuru veya güveni kötüye kullanma nedeni ile disiplin işlemi uygulanır.

Yöresel Çalışmalar için gerekli gelirleri sağlamaya belli bir yöre halkının geçim durumu yeterli değilse, bu bakımdan daha elverişli Koşullar içinde bulunan yörelerdeki partililer, o yöreye dayanışma anlayışı içinde katkıda bulunmaya özendirilir.

Üyelerin olanaklarını zorlamaksızın parti gelirlerini artırma gereği duyulan yerlerde, üyeler, halka hizmet ve parti Çalışmalarına katkı niteliği taşımak Koşuluyla, kendi sorumlulukları altında, gelir sağlayıcı ortak girişimlere özendirilirler. Bu tür girişimlerin yöntemleri ve yasal kuralları konusunda eğitim programları düzenlenir ve yayınlar hazırlanır.

Bu tür girişimlerin denetimine, parti organları, üyelerden istek veya uyarı geldiğinde, danışman sıfatı ile yardımcı olurlar.

Bu tür girişimlerde ve Çalışmalarda, programa, tüzüğe veya yönetmeliğe aykırı davranıldığı veya partinin doğrultusuna, saygınlığına ve güvenilirliğine gölge düşürüldüğü saptanırsa, parti organlarıncaya gerekli uyarılar yapılır ve gereğinde, güvenin kötüye kullanılması veya partiye zarar verici tutum ve davranışlar için öngörülen yaptırımlar ve disiplin işlemleri uygulanır.

İlçe ve il yönetim kurulları, kendi zorunlu giderleri için gereken gelirleri, kişilere haksız ve dengesiz biçimde yük olmamak ve partiyi belirli kişilere bağımlı kılmamaya özen göstermek Koşuluyla, partili dayanışması içinde toplanacak Bağışlarla veya yasada ve tüzükte öngörülen başka girişimlerle ve çalışmalarla sağlarlar.

Gelirlerin nasıl sağlanacağına, artırılabileceğine ve değerlendirileceğine, gelirlerin ve giderlerin nasıl belgeleneceğine ve kayda geçirileceğine ilişkin kurallar ve ilgili başka konular, "Mali İşlemler Yönetmeliği"nde ayrıntılı olarak gösterilir.

Gelir kaynaklarından yararlanmada ve para veya mal Bağışlarının sınırları konusunda Siyasi Partiler Yasası'nın ilgili hükümleri göz önünde tutulur. Yasaların yasaklandığı kurum ve Kuruluşlardan hiçbir biçimde bağış alınamaz.

Tüm örgüt birimlerince sağlanan gelirler ve mal varlığı parti tüzel kişiliğine aittir.

Merkez Katkısı ve Hazine Yardımı

Madde 95 – Genel Merkez gelirlerinden örgüt birimlerine ve seçim çevrelerindeki seçim çalışmalarına olanaklar ölçüsünde yapılacak katkılarla, hazine yardımı alındığında bu yardımın nasıl değerlendirileceği Başkanlık Kurulunca, Genel Merkez Örgüt Kurulunun, Genel Sekreterlik ve Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının görüşü alınarak kararlaştırılır.

Tutumlu Çalışma

Madde 96- Parti Çalışmalarında, bu çalışmalar için tutulacak veya yapılacak binalarda ve binaların donatımında, halkın ve üyelerin gelir durumuyla bağdaşmayan giderlerden ve her türlü lüksten ve savurganlıktan kaçınılır.

Partinin gelir durumunun yeterince ücretli görevli çalıştırmaya elvermediği durumlarda, Parti merkezlerindeki büro ve bakım çalışmaları, hakça düzenlenmiş görev bölümüne ve nöbet çizelgelerine göre, kurul üyelerince yerine getirilir.

Görevlilere Katkı

Madde 97- Merkez organlarının toplantılarına ve başka illerde veya yörelerde yapılacak toplantılara veya Çalışmalara görevli olarak katılmaları gereken üyelerden, gelir durumları elverişli olmadığı bilinenlerin zorunlu harcamalarına, kendi yörelerinde sağlanan gelirlerden katkıda bulunulur. Bunun için görevliden istek gelmesi beklenmez. Olanaklara ve gereksinmelere göre kimlere ne kadar maddi katkıda bulunulmasının uygun olacağı, görevliler belli olduğunda, bağlı buldukları sandık bölgelerindeki, köy ve mahallelerdeki partililerce veya ilçe ve il yönetim kurullarıncaya belirlenir. Kişisel gelir durumlarının yeterli düzeye geldiği gözlenirse bu katkı sürdürülemez.

Gelir Sağlama İşlemlerine İlişkin Kurallar

Madde 98- Gelirler Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığınca dip koçanlı veya kopyalı olarak bastırılan ve Genel Merkez Örgüt Kurulunca örgüt birimlerine gönderilen alındılar karşılığında toplanır. Gönderilen alındıların seri ve sıra numaralarına ait kayıtlar genel merkezde tutulur.

Örgüt birimleri, kendilerine gönderilen gelir alındıları nedeniyle, Genel Merkez Örgüt Kuruluna ve Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığına karşı, ayrıca mali sorumluluk taşır.

Gelir alındıların da, sağlanan gelirin türü ve tutarı, kimden veya nereden sağlandığı, alındığı kimin düzenlediği, ad, soyadı ve adres belirtilerek, alınıda ve dip koçanına veya kopyasında gösterilir. Alındılarla bunların dip koçanlarında veya kopyalarında aynı sıra numarası bulunur. Alındı dip koçanları veya kopyaları, Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının bildirim gününden başlayarak beş yıl süre ile saklanır.

Taşınmaz Mal Edinme

Madde 99- Parti, genel merkez ve örgüt birimleri binaları ile amaç ve Çalışmaları için gerekli olanlardan başka taşınmaz mal edinemez. Amaçları içinde olmak Koşulu ile sahip olduğu taşınmaz mallardan yasal kurallar içinde gelir sağlayabilir.

Giderlere İlişkin İşlem ve Kurallar

Madde 100- Partinin tüm giderleri parti tüzel kişiliği adına yapılır.

Yetkili kurulun kararı olmadan harcama yapılamaz. Ancak bütçede öngörülmüş olan ve yönetmelikle gösterilecek sınırı geçmeyen harcamalarla genel tariflere bağlı harcamalar, kurul kararına gerek olmadan yapılabilir.

Giderlere İlişkin belgeler, yasalarda öngörülen daha uzun sürelerin saklı olması Koşuluyla, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının bildirim gününden başlayarak beş yıl süre ile saklanır.

Her örgüt birimi, bağlı bulunduğu üst yönetim birimine, gelir ve giderleri hakkında da, altı ayda bir hesap vermekle yükümlüdür.

Sorumluluk

Madde 101- Yapılacak harcamalarla sözleşmeler ve üstlenilecek yükümlülükler , genel merkezde parti tüzel kişiliği adına, illerde il yönetim kurulu, ilçelerde de ilçe yönetim kurulu adına, yetkili ve görevli üye ve kurul tarafından yerine getirilir.

İlçe ve il yönetim kurullarının, parti tüzel kişiliği adına sözleşme yapması ve yükümlülük üstlenmesi Genel Sekreterliğin önceden yazılı yetki vermesine ve sonradan bir kararla onaylamasına bağlıdır. Bunun dışındaki sözleşmelerden ve yükümlülüklerden dolayı parti tüzel kişiliği sorumlu tutulamaz; Genel Başkana, Genel Sekretere, Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığına, Başkanlık Kuruluna, Genel Merkez Örgüt Kuruluna veya parti tüzel kişiliğine karşı kovuşturma yapılamayacağından, bu gibi durumlarda sorumluluk sözleşmeyi yapan ve yükümlülük altına giren kişiye ve kişilere düşer.

Tüzük ve mali işlemler yönetmeliği hükümlerine aykırı yükümlülük altına giren ya da gerçeğe aykırı sarf belgelerini düzenleyenler ve kullananlar hakkında şahsi sorumluluk yoluna gidilir. Ve bedelleri sorumlularından tahsil edilir.

Borç Verme Yasağı

Madde 102- Parti, üyelerine ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişiliğe borç veremez. Belirli görevler için belirli kurallar ve ölçütler içinde verilen avanslar bunun dışındadır, borç sayılmaz. Ancak avansların süresi içinde belgelenerek kapatılması zorunludur.

Bütçe ve Kesin Hesap

Madde 103- İl yönetim kurulları, kendilerine bağlı ilçeleri de kapsam üzere gelir ve gider beklentilerini ayrı ayrı gösteren yıllık bütçeler hazırlarlar ve her yılın Ekim ayı sonuna kadar Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığına gönderirler.

Bu bütçelerle aynı süre içinde Genel Merkez bütçesi de Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığınca hazırlanır ve en geç Aralık ayı sonuna kadar Parti Meclisince incelenerek karara bağlanır.

Parti hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

Bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, gerek Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı, gerek ilçeleri de kapsamak üzere il yönetim kurulları, bir önceki yılın uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar.

İl yönetim kurullarından gönderilenlerle Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının Parti Meclisince karara bağlanmış kesin hesapları parti meclisince birleştirilir.

Bu birleştirilmiş kesin hesapların onaylı bir örneği, genel başkanlıkça, Haziran ayı sonuna kadar, Anayasa Mahkemesine ve bilgi için, Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Bu belgelere, partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyar lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

Yönetmelik

Madde 104- Bütçelerin, bilançoların, gelir, gider cetvellerinin ve kesin hesapların nasıl düzenleneceği; Parti tüzel kişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin konular; gelir-gider defterlerinin nasıl tutulacağı; gerek Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısının gerek il ve ilçe saymanlarının ve gelir toplama konusunda örgüt birimlerinin yardımcı olacak üyelerin görevleri, yetkileri ve sorumlulukları, “ Mali İşlemler Yönetmeliği”nde gösterilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM YASALAR VE YÖNETMELİKLER

Genel Kural

Madde 105- Siyasi partilere, seçimlere ve ilgili başka konulara ilişkin olarak yasalarda yer alan hükümler, partinin tüm organları ve üyeleri için bağlayıcıdır. Çalışmalarında ve tutumlarında bağlayıcı yasa kurallarına uymayan ve bu kuralların gereklerini yerine getirmeyen parti organları ve üyeler, yasal sorumlulukları dışında, parti yönünden ve disiplin suçu işlemiş olurlar.

Tüzüğe aktarılmış yasa hükümlerinde değişiklikler olursa, bu değişiklikler Genel Merkez Örgüt kurulunca örgüt birimlerine duyurulur ve yasa hükümlerinin değiştirilmiş biçimlerine uyulur. İl kurul-tayda bu değişiklikler, tüzük metnine de yansıtılır.

Yönetmelikler

Madde 106- Tüzük uygulamalarına ilişkin yönetmelikler Başkanlık Kurulunca; TBMM grubu iç yönetmeliği grup genel kurulunca, disiplin yönetmeliği de, merkez disiplin kurulunun ve grup disiplin kurulunun yazılı Görüşleri alınarak, Başkanlık Kurulunca, hazırlanır, Parti Meclisince yürürlüğe konulur, değiştirilir ve kaldırılır.

Kurultay yönetmeliği, Başkanlık Kurulunca hazırlanır ve ilk kurultayın onayına sunulur. Kurultay kendi yönetmeliğini de Değiştirmeye de yetkilidir. Tüzükte öngörülen ve doğrudan doğruya Başkanlık kurulunca hazırlanıp Parti Meclisince yürürlüğe konacak, değiştirilecek ve kaldırılacak olan yönetmelikler şunlardır:

- * Üyelik İşlemleri Yönetmeliği
- * Mali İşlemler Yönetmeliği
- * Çalışma Kuralları Yönetmeliği
- * Eğitim Yönetmeliği
- * Kongreler Yönetmeliği
- * Danışma ve Araştırma Yönetmeliği
- * Seçim Çalışmaları Yönetmeliği
- * Bölge İl ve İlçe Eşgüdüm Toplantıları Yönetmeliği

- * Yerel yönetimlerle İlişkiler Yönetmeliği
- * Adaylık Yönetmeliği Hazırlanışları, yürürlüğe konup kaldırılmaları ve değiştirilmeleri ayrı kurallara bağlı olan yönetmelikler de şunlardır:
- * Kurultay Yönetmeliği
- * Disiplin Yönetmeliği
- * TBMM Grubu İç Yönetmeliği

Yönetmeliklerin Yayımlı ve Yürürlüğü

Madde 107- Yönetmelikler, belirli bir yürürlük tarihi belirtilmemişse, yayımlandıkları tarihte yürürlüğe girerler. Yönetmelikler, yayımlanınca, ilgili yasal yargı ve idare mercilerine verilir.

ONİKİNCİ BÖLÜM GEÇİCİ MADDELER

İlk Büyük Kongre

Geçici Madde 1- İlk büyük kongre, Partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak, en geç iki yıl içinde, kurucular kurulunca toplanır. Parti kurucuları ilk büyük kongrenin doğal üyeleridir.

Büyük Kongre Yetkisi

Geçici Madde 2- İlk büyük kongre toplanıncaya kadar, büyük kongrenin yasada ve Tüzükte belirtilen görev ve yetkileri kurucular kurulunca kullanılır.

Kurucular Kurulu, Partinin genel başkanı ile Parti milletvekillerinden ve Kuruluş bildiriminde adları yazılı kişilerle, onların seçtiği merkez yönetim kurulu ve merkez disiplin kurulu üyelerinden oluşur.

Yasalarda veya tüzüğün asıl veya geçici maddelerinde kesinlikle büyük kongreye verilmiş olmayan görev ve yetkiler, yasalarda önleyici hükümler yoksa, merkez yönetim kurulunca kullanılabilir.

Parti Organlarının İl Kuruluşu

Geçici Madde 3- Kuruluş bildiriminde adları yazılı kurucular, partinin kuruluşu ardından, olabildiğince kısa sürede toplanırlar.

Kuruluş bildiriminde adları bulunmasa bile, kuruluş aşamasında hazırlıkları yürütmekte olan büronun üyeleri de, bu toplantıya katılırlar, ancak oy kullanamazlar. Toplantıda, öncelikle, genel başkan merkez yönetim kurulu ile yedekleri ve merkez disiplin kurulu ile yedekleri seçilirler.

Merkez yönetim kurulu başlangıçta 15 kişi olarak kurulabilir ve kurucular kurulu gerekli gördüğünde, bu sayı 20'ye kadar çıkarılabilir.

Kuruluş bildiriminde adları olmamakla birlikte merkez organlarına seçilenlerin üyeliğine, Başvuruları alınarak, kurucular kurulunca karar verilir; ve bu kimselerin üyelik işlemleri öncelikle tamamlanır.

Merkez organlarına ilişkin seçim sonuçları, İçişleri Bakanlığı ile Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

İlçe ve il kongreleri yapıncaya kadar görevli ve yetkili olmak üzere, il ve ilçe başkanları belirlenir ve il ve ilçe birimlerinin yönetim ve disiplin kurulları, tüzükte yazılı sürelerle ve seçim kurallarına bakılmaksızın, kurucular kurulunca uygun görülecek yöntem içinde oluşturulur. Aynı zamanda yedekleri de seçilebilir.

Kurucular kurulu, il ve ilçe yönetim kurullarını ve yedeklerin gerekli gördüğü yerlerde, yasanın belirttiği asgari sayıda oluşturulup, daha sonra, tüzükte belirtilen sayılara yükseltebilir. Kurucular kurulu, gerekli gördüğü yerlerde, disiplin kurullarını da tüzükte belirtilenden daha az sayıda oluşturup gerektikçe, tüzükte belirtilen sayılara yükseltebilir.

Boşalan üyeliklere, yedekleri, kurucular kurulunca sıra belirlenmişse, o sıraya göre; belirlenmemişse, ilgili kurulların takdirine göre göreve çağırılırlar.

Görevlerini gereğince yapmadıkları saptanan kurullara olduğu gibi, kurul üyelerine de, merkez karar ve yönetim kurulunun salt çoğunlu-ğuyla, işten el çektirilebilir.

Merkez yönetim kurulu, merkez disiplin kurulu ve il ve ilçe yönetim ve disiplin kurulları, seçilişlerinin ardından, görev bölümü yaparlar.

Merkez danışma kurulunun üyeleri, merkez karar ve yönetim kurulunca ve bu kurulun belirleyeceği yöntemlere göre seçilir. Bunun için, “ Danışma ve Araştırma Yönetmeliği”ne, gerek görülen geçici hükümler konabilir.

Parti il genel seçimlere, ilk yerel yönetim seçimlerine veya ilk ara seçimlere girinceye kadar, il kongresinin üye sayısı, ilçelerde yazılı üye sayısının esas alınmasıyla oranlayarak, merkez yönetim kurulunca saptanır.

Geçici Örgütlenme

Geçici Madde 4- Merkez yönetim kurulunun, henüz örgüt kurulları oluşmamış il ve ilçelerde üstleneceği, görev ve yetkilerin gereklerini nasıl yerine getireceği, “ Kongreler Yönetmeliği” ile “Çalışma Kuralları Yönetmeliği”ne konulacak geçici hükümlerle belirlenir.

Kurucular Kurulu Toplantıları

Geçici Madde 5- İlk kurucular kurulu toplantısı salt çoğunlukla yapılır.

Daha sonra gerektiğinde yapılacak kurucular kurulu toplantılarının açılışında da salt çoğunluk aranır; ancak, gecikmenin yasal sakınca doğuracağı durumlarda, bu sağlanamazsa, önceden duyurulacak gün, saat ve yerde, salt çoğunluk aranmaksızın toplanır.

Üyelik

Geçici Madde 6- İlk büyük kongre toplanıncaya kadar, Tüzükte gösterilen yöntem ve sürelerle bakılmaksızın, doğrudan doğruya merkez yönetim kurulu kararı ile üye yazımları yapılabilir. Üye yazımları doğrudan merkezde yapılmış olanların üyeliklerine ilişkin belgeler, yönetim kurulları oluşan ilçe ve illere, genel sekreterlikçe gönderilir.

İlçe yönetim kurullarının olduğu yerlerde, üye yazımları Tüzükte gösterilen yöntem ve sürelerle göre ilçelerde de yapılmakla birlikte, üyelikler, merkez yönetim kurulunun onayı alınmadıkça kesinlik kazanmaz.

İlçelerde yazımı yapılan üyelerin Başvuru ve yazım belge örnekleri, yedi gün içinde, genel sekreterliğe ve il başkanlığına gönderilir.

Bir ilçede yönetim kurulu kurulmamışsa, o ilçenin bağlı bulunduğu ilin yönetim kurulu, üye yazımı konusunda ilçelere tanınmış yetkiyi, merkez yönetim kurulunun uygun görmesi durumunda kullanabilir.

Kurucular kurulu üyelerinin yazımı öncelikle yapılır.

Kuruluş bildiriminde adları bulunanların yazımlarında ve üye kimlik belgelerinde resmi “kurucu” lukları belirtilir.

Hazırlık Dönemi Belgeleriyle Hesapların Devri

Geçici Madde 7- Partinin Kuruluş hazırlık çalışmaları dönemine ilişkin belgeler ve hesaplar ile, bu dönemde sağlanmış gelirlerden artakalanlar, bu dönemde edinilmiş eşya ve malzeme, bu dönemde kiralanmış yerlerin kira ve telefon sözleşmeleri ve kitap halinde yayınlanan Programla Tüzüğün telif hakları, hazırlıkları yürütmüş olan büro üyelerince, merkez yönetim kuruluna devredilir; bu kurulca incelenip karara bağlanarak, parti tüzel kişiliğinin hesabına veya mülkiyetine geçirilir.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜRÜRLÜK

Madde 108- Partinin Kuruluş bildiri ve gerekli belgelere, alındı belgesi karşılığında, İçişleri Bakanlığı'na verilip Demokratik Sol Parti kurulunca, bu tüzük yürürlüğe girer.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

24.3.1991 BÜYÜK KONGRE DEĞİŞİKLİKLERİ GEÇİCİ MADDELERİ

Geçici Madde 1- Merkez organının yeniden yapılanması göz önüne alınarak tüzüğün öteki maddelerinde geçen “Merkez Karar ve Yönetim Kurulu” deyimini, maddelerdeki görev ve işlevlerine göre “Parti Meclisi” ve “Merkez Yönetim Kurulu” olarak değiştirilmiştir. Merkez Yönetim kurulu bu Değişiklikleri tüzüğün yeniden basımı sırasında yerlerine koyar.

Geçici Madde 2- Tüzüğün 26. madde numarası 29; 27’inci maddesi 30; 28’inci maddesi 31; 29’uncu maddesi 32, 30’uncu maddesi 33; 31’inci maddesi 34; 32’inci maddesi 35; 33’uncü maddesi 37 olarak izleyen madde numaraları ise 3’er artırılarak değiştirilmiştir.

Geçici Madde 3- Bu değişikliklere aykırı yönetmelik hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 4- Bu değişiklikler Büyük Kongrece kabul edildiği anda yürürlüğe girer ve değişiklikte belirtilen sayıda Parti Meclisi üyesi seçilir.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

27 ARALIK 1997 KURULTAY DEĞİŞİKLİKLERİ GEÇİCİ MADDELERİ

Deyimlerin Yerine Konması

Geçici Madde 1- a) Merkez Yönetimin yeniden yapılanması nedeniyle Tüzüğün öteki maddelerinde geçen “Merkez Yönetim Kurulu” deyimini maddelerdeki görev ve işlevlerine göre “Başkanlık Kurulu” “Genel Merkez Örgüt Kurulu” “Genel Sekreterlik” ve “Genel Saymanlık” olarak değiştirilmiştir.

b) Değişikliği kabul edilen 17, A/a ve Madde 19- Madde başlığı ve ilk cümlesi dışında tüm maddelerdeki “Büyük Kongre” deyimini “Kurultay” olarak değiştirilmiştir.

Genel Sekreterlik bu Değişiklikleri tüzüğün yeniden basımı sırasında yerlerine koyar.

Değişikliğe Aykırı Hükümler

Geçici Madde 2- Bu Değişikliklere aykırı tüzük ve yönetmelik hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Değişikliklerin Yürürlüğe Girmesi

Geçici Madde 3- Bu Değişiklikler kurultayca kabul edildiği anda yürürlüğe girer ve Parti Meclisi seçimleri yapılan değişikliğe göre yapılır.

ONALTINCI BÖLÜM

25 TEMMUZ 2004 TARİHİNDE YAPILAN DSP’ NİN 6’NCI OLAĞAN KURULTAYINDA KABUL EDİLEN TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ GEÇİCİ MADDESİ

Geçici Madde – Bu Değişikler kurultayca kabul edildiği anda yürürlüğe girer. Genel Sekreterlik bu değişiklikleri tüzüğün yeniden basımı sırasında yerlerine koyar.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

06 HAZİRAN 2010 TARİHİNDE YAPILAN DSP’ NİN 8’İNCİ OLAĞAN KURULTAYINDA KABUL EDİLEN TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ GEÇİCİ MADDESİ

Geçici Madde – Bu Değişiklikler kurultayca kabul edildiği anda yürürlüğe girer. Genel Sekreterlik bu Değişiklikleri tüzüğün yeniden basımı sırasında yerlerine koyar.

Not : Demokratik Sol Partinin 17 Ağustos 2007 tarihli 7. kurultayında kabul edilen tüzük değişikliği tüzüğün bu basımı sırasında yerlerine işlenmiştir.